

ZPRÁVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Červenec 2004

Ročník XIV

Číslo 7

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

OBSAH

Rozhovor měsíce

Životní prostředí je vše kolem nás 1

Na aktuální téma

MŽP zveřejnilo návrh

Národního alokačního plánu 4

Návrh národního alokačního plánu

pro obchodování s povolenkami na emise
skleníkových plynů pro období 2005 – 2007 ... 5

Aktuality

Vláda schválila pravidla

pro nakládání s elektroodpadem 6

Ministři životního prostředí

se sešli poprvé od vstupu do EU 6

Vláda nerozhodla o jezích na Labi 7

Ministr Ambrozek podepsal dohodu o spolupráci 8

MŽP zveřejnilo směrnici

o poskytování finančních prostředků

z Operačního programu Infrastruktura 8

Další držitel osvědčení EMAS 9

Informace o OSN lze dostávat mailem 9

Evropský den bez aut

a Evropský týden mobility 2004 v ČR 10

Děti vystavují s Arnikou svá díla na MŽP 10

Oceány měly svůj svátek 11

Právník Svatomír Mlčoch je držitelem

Ceny Josefa Vavrouška 12

Starostové měst se připojili

k Memorandu Greenways Praha – Plzeň 13

Vraťte vodě život 13

Informujeme

První mimořádné zasedání smluvních stran

Montrealského protokolu o látkách,

kteřé poškozují ozonovou vrstvu 14

Oddělení obecné ochrany přírody

a krajiny se představuje 17

Informace o postupu sanací ekologických

škod po Sovětské armádě v r. 2003 18

Informace o výsledku prací realizovaných

v roce 2003 dle odstavce 4 § 42,

zákona č. 254/2001, o vodách 22

Doprava a technologie k udržitelnému rozvoji 23

Registry znečišťovatelů –

nástroje ochrany životního prostředí 24

Školy v Královéhradeckém kraji

mění život svých obcí 27

Úspěch českých tvůrců na Slovensku 28

Ministr Libor Ambrozek, generální ředitel EUMETSAT Tillmann Mohr a ředitel ČHMÚ Ivan Obrušník při podpisu dohody o spolupráci. K článku na str. 8
Foto Jana Plamínková

Životní prostředí je vše kolem nás

**Rozhovor Jany Plamínkové
s Doc. Ing. Ivo Táborem, CSc., ředitelem
Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu
a okrasné zahradnictví Průhonice,
a s Doc. RNDr. Ivanem Sucharou, CSc.,
vedoucím oddělení biomonitoringu téhož ústavu**

O vašem ústavu se v resortu životního prostředí nemluví příliš často. Mohli byste stručně shrnout, čím se vlastně zabývá?

Ing. Tábor: Hlavním zaměřením našeho ústavu je výzkumná činnost v oboru ochrany a tvorby krajiny. Podrobně je to popsáno v naší zřizovací listině. Naše působnost je poměrně široká a meziresortní. Na krajinu se díváme z širšího hlediska a životní prostředí bereme jako vše, co je kolem nás. Pro nás je životním prostředím třeba i interiér, kde lidé tráví většinu času, proto jsme se zabývali třeba i výzkumem pokojových rostlin. Spolupracujeme i s jinými resorty – zemědělství, kultury, pro místní rozvoj....

Hodně o naší činnosti napoví názvy jednotlivých oddělení. Třeba oddělení bio-monitoringu se zabývá atmosférickou depozicí kovů.

Dr. Suchara: V rámci evropského monitoringu provádíme sledování emisí těžkých kovů, jejich šíření přes hranice států, biomonitoring spadu kovů pomocí analýz mečů. Děláme to na území ČR každých pět let od roku 1990 a výsledky posíláme koordináčnímu centru programu UNECE ICP-Vegetation do Velké Británie. Výsledkem jsou celoevropské mapy, na nichž je zobrazena i naše republika. O kvalitě naší práce svědčí i citovanost v mezinárodních časopisech.

Ing. Tábor

A další oddělení?

Ing. Tábor: Další je oddělení biodiverzity krajiny, kde se řeší některé otázky ochrany ohrožených druhů, např. se množí některé druhy orchidejí. Dále máme oddělení ochrany rostlin, kde se zaměřujeme na choroby a škůdce na dřevinách, ale i na jiných rostlinách. V současné době se hodně zabýváme klíněnkou, která napadá jírovce, ale jsme poměrně daleko i v otázkách virologie. Máme též oddělení fytoenergetiky, kde se řeší otázky rychlorostoucích dřevin jako jsou topoly, vrby a jejich využití pro energetiku. V oddělení šlechtění se zabýváme šlechtěním na rezistenci vůči chorobám a škůdcům. Např. mnohé z muškátů, které jsou běžně dostupné v obchodech, byly vyšlechtěny u nás a ústav za ně získal už mnoho ocenění, a to i v zahraničí. Ale nejsou to jen muškáty, šlechtí se i tulipány, primule, surfinie, balsaminy a další. Mnohé rostliny se po vyšlechtění namnoží a dávají do komerčního oběhu. Jsme totiž příspěvková organizace a musíme si na sebe také něco vydělat. Velké je naše oddělení historické kulturní krajiny, kde řeší otázky tvorby a ochrany krajiny. Oddělení školkařských technologií zkoumá různé technologie především při množení dřevin, v oddělení květinářství se zase zkouší různé sortimenty květin.

Snažíme se vyjít vstříc našemu zřizovateli, tedy MŽP, a řada úkolů je koncipována podle požadavků ministerstva.

Jaký největší úkol řešíte?

Ing. Tábor: V současné době řešíme čtyři výzkumné záměry, které letos končí, a máme jeden komplexní záměr na další roky 2005 – 2011, který zahrnuje i rozpracované věci ze současné doby.

Asi největším úkolem, na kterém v současné době pracujeme, je ale atlas krajiny České republiky. Tento výzkumný projekt řešíme spolu s dalšími institucemi, jako je Karlova univerzita, Masarykova univerzita a Palackého univerzita, VÚV, ČGS, AOPK ČR i soukromé firmy. Je to složitý geoinformační systém, ve kterém vycházíme z databází nashromážděných v resortu životního prostředí, některé věci jsou ale zcela nové. Úkol skončí v roce 2007, kdy by měl atlas vyjít v tištěné podobě, na CD i na DVD. Celková suma na projekt činí 42 mil. Kč.

Dr. Suchara

Proč jste si dali do názvu právě jméno hraběte Silva Taroucy? Váš název je totiž poněkud neprakticky dlouhý.

Ing. Tábor: To je pravda. Náš původní název byl Výzkumný ústav okrasného zahradnictví. Silva Tarouca byl zakladatelem průhonického parku. Založil ho na rozloze 240 ha a velice dobře ho koncipoval. Podobný přírodně i krajinářsky unikátní park je v Evropě ještě v Muskau na hranicích mezi Německem a Polskem. Silva Tarouca a Průhonice prostě neodmyslitelně patří k sobě. Náš ústav vznikl už v roce 1927. V té době nám průhonický park patřil. Silva Tarouca se totiž založením parku silně zadlužil a proto se dohodl, že státu předá park a stát mu za to odpustí dluhy. A tehdy vznikl náš výzkumný ústav, který vlastnil park do roku 1962, kdy o něj z nařízení ÚV KSČ přišel.

Nyní spadá park pod Botanický ústav AV ČR, který sídlí v nedalekém zámku. Spolupracujete s tímto ústavem?

Ing. Tábor: V Botanickém ústavu mají jiné zaměření, spíše na přirozenou flóru. Spolupracujeme jako dobří sousedé, jsme ostatně dvě státní organizace. V poslední době jsme například vyřešili letitý problém vyrovnání hranic mezi naším a jejich ústavem. Pomáháme si, kde to jde, např. při revitalizaci zdejších rybníků na Botiči.

Máte pod sebou kongresové centrum Floret. Vydělává?

Ing. Tábor: Ano. Jsme velice rádi, že ho tady máme, protože je pro nás zdrojem příjmů. Je totiž zařazeno v „jiné činnosti“ (dříve VHČ) a tato činnost podporuje naši hlavní činnost. Kromě toho nám umožňuje se seznámit s celou řadou akcí, které se tam konají a které jsou pro nás přínosné.

Z jaké části si na sebe jako příspěvková organizace vyděláte?

Ing. Tábor: Asi z 50 %.

S jakými hlavními problémy se v současné době na ústavu potýkáte?

Ing. Tábor: Problémů je dost, ale s většinou jsme schopni se poprat. Velice těžko se nám ale bojuje s otázkou pozemků. Před časem jsme ztratili velkou část pozemků, protože Pozemkový fond si velkou část našich pozemků převzal. Nyní už máme 99 % pozemků zase nazpět, ale nebylo lehké je získat zpět – museli jsme hledat různé nabývací tituly a podobně. Trvalo to čtyři roky. V současné době se zase provádí digitalizace a objevuje se duplicitní vlastnictví. Vyřizování těchto věcí nás hrozně zdržuje v práci.

Naším největším problémem je ale fakt, že tady v Průhonicih stojí m² plochy 2500 – 3000 Kč. A v naší Dendrologické zahradě, která má zhruba 70 ha, máme

11 ha ve vlastnictví soukromých osob. Tito vlastníci by samozřejmě rádi své pozemky získali nazpět. Přesněji řečeno, pozemky jsou jejich, ale oni by s nimi chtěli volně disponovat. Bohužel právě na těchto pozemcích jsou naše cenné sbírky vrb a dalších dřevin, a my se jejich likvidaci pochopitelně bráníme. Hledáme cesty, jak se s vlastníky vypořádat. Jednou z možností je proplatit pozemky, ale na to nemáme peníze. Druhou možností je pronájem, což se v současné době děje. Třetí možností je výměna za jiné.

A pozemky na směnu máte?

Ing. Tábor: Máme, ale narazili jsme na velký problém: výměna je brána jako nákup a prodej. A my jako státní organizace můžeme nakupovat za cenu ceníkovou, ale prodávat za cenu místně obvyklou. A to je ohromný rozdíl, více než 2000 Kč/m². Takže jsme v poněkud patové situaci.

Naši Dendrologickou zahradu, která je významným krajinným prvkem a soustřeďuje asi 5000 různých trvalek a dřevin, chceme zachránit, protože jde o unikát, který nám kdekdo i ze zahraničí závidí.

Co se zahradou bude, pokud se situace s pozemky nevyřeší? V územním plánu to přece nejsou stavební pozemky!

Ing. Tábor: Mohlo by se stát, že si vlastníci pozemky oplotí a budou jejich. Další podnikatel si zase chtěl na Dendrologické zahradě postavit golfové hřiště...

Jaké vidíte největší problémy při tvorbě krajiny u nás?

Ing. Tábor: Problémem jsou opět hlavně majetkoprávní vztahy. Nemáte-li je v pořádku, těžko můžete tvořit. Mnohé problémy se ale daří řešit. Celá řada dobrých příkladů je v rámci revitalizace. Náš ústav třeba vypracovává různé studie krajinářských útvarů. Sledujeme i některé objekty UNESCO, jako je lednicko-valtický areál, nebo zahrada v Kroměříži.

Dr. Suchara: Myslím, že největším problémem je změna hospodaření v krajině. Dříve přírodovědci vyčítlí zemědělcům, že krajinu příliš využívají. Dnes je situace obrácená, mnoho pozemků leží ladem, krajina se vysídluje a mnohde zůstávají jen staří lidé. Na druhé straně zase vznikají satelitní městečka, kde se trávník seká pětkrát do měsíce, což je druhý extrém. Špatné pro ochranu druhů, které chceme chránit, je drobení krajiny na menší a menší části díky komunikacím, díky satelitním městům a podobně, protože se tím zmenšují jejich areály a zvyšuje se izolace populací.

Dr. Suchara se zabývá atmosférickou depozicí. Zlepšila se tam situace?

Dr. Suchara: Zlepšila se velmi výrazně. Od roku 1990 do roku 1995 pokleslo množství spadu celkové síry a arzenu díky snížení průmyslové výroby a zahájení odsíření elektráren zhruba o 70 %, u ostatních prvků o 20 %. Stejný pokles byl i v dalších pěti letech, tedy do roku 2000. Vysoké zůstávají spady terigenních prvků tam, kde jsou velké plochy zemědělské půdy a probíhá tam eroze, tedy třeba na jižní

Moravě, kde jsou vysoké spady lanthanoidů. V průmyslových oblastech je ale situace nesrovnatelně lepší.

Ing. Tábor: Já jsem žil dlouhá léta v Děčíně, což bylo velmi špinavé město. Když jsem byl malý kluk, mívali jsme velký problém se strupovitostí na hruškách. Pak jsem díky zvýšenému obsahu oxidu siřičitého v ovzduší strupovitost dlouho nezažil, a teď už je tam zase, což svědčí o tom, že se ovzduší vyčistilo.

Zabýváte se monitoringem aktuálních i historických zátěží. Co si pod tím mám představit?

Dr. Suchara: Nejčastěji analyzujeme dvě přírodní matrice. Jednak je to mech, který žije tři roky. Na základě zjištění obsahu prvků v mechu určíme průměrnou roční depozici na metr čtverečný jeden až tři roky dozadu, podle toho, jak starý mech analyzujeme. A pak máme matrice, které v sobě uchovávají staré zátěže dlouhodobě, jako je třeba lesní nadložní humus. Adsorbované cizorodé látky tam zůstávají i stovky let, kdy zdroj kontaminace v krajině již dávno nemusí existovat. Zvýšený obsah sledovaných látek v humusu odhalí, že území bylo zatíženo určitou kontaminací, ale nevím přesně kdy.

Zabýváte se i ochranou genofonu památných stromů...

Ing. Tábor: Ano, a některé staré památné stromy „přemnožujeme“. Vytipovali jsme si lípy s obvodem kmene nad pět metrů a některé z nich jsme přestěpovali. Po dopěstování je vracíme většinou nazpátek do regionů (*jednu z těchto lip sázel ministr Ambrozek na Den Země v Praze 13, viz minulé číslo Zpravodaje, pozn. red.*). Tyto lípy tvoří cenný genofond, vždyť přežily takovou dobu. Já ale nemám moc rád název památný strom. Myslím, že bylo lepší dřívější označení Strom chráněný státem. Tento titul v sobě zahrnoval i památné stromy, ale zahrnoval i významné solitery nebo i významné introdukované dřeviny.

Zabýváte se i fytoenergetickými dřevinami, hlavně vrbami a topoly. Je z vašeho hlediska možné rozjet u nás pěstování těchto dřevin pro energetické využití ve velkém, na plantážích? Je dost materiálu, je tento materiál kvalitní, je zpracována metodika pěstování?

Ing. Tábor: U nás jsou založeny matečnice těchto rostlin a z nich se postupným množením zakládají matečnice a plantáže po celé republice. Zatím ale jejich rozsah není nijak velký. Potíž je, že z malých ploch se to nevyplatí sklízet velkou mechanizací, která je velice drahá. Postupně se fytoenergetika rozvíjí a myslím, že má budoucnost, ale nic se nedá dělat šmahem. Máme poradenskou službu a lidé od nás dostávají informace, pro jakou klimatickou oblast se jaké druhy rychlerostoucích dřevin hodí, jsou udělané i poloprovozní zkoušky spalování, štěpkování. To je vyřešeno. Problémem jsou velké investice na mechanizaci, na kotle i na rozvod tepla.

Děkuji za rozhovor.

2. 6. 2004

MŽP zveřejnilo návrh Národního alokačního plánu

Návrh Národního alokačního plánu, jednoho z klíčových nástrojů pro snížení emisí skleníkových plynů, zveřejnilo Ministerstvo životního prostředí k diskusi 3. června 2004.

Plán je připraven na období 2005 – 2007 a umožňuje přidělit podnikům povolenky až do výše 91,6 milionu tun oxidu uhličitého ročně. Tento systém se v České republice týká asi 430 zařízení. Obchodování by se mělo naplno rozběhnout od 1. 1. 2005.

Plán je sestaven na základě přísných kritérií evropské směrnice a přesně stanoví, jakým způsobem budou povolenky podnikům přidělovány. Podkladem byly údaje o objemu vypouštěných emisí oxidu uhličitého v letech 1999 – 2001, prognózy vývoje průmyslu v následujících letech, řada údajů pochází přímo z Ministerstva průmyslu a obchodu, Českého statistického úřadu, průmyslových svazů či od samotných podniků. Navržené množství povolenek bylo získáno propočty a zohledňuje reálné potřeby podniků na základě vývojových prognóz. Alokační plány jednotlivých členských států navíc musí být v souladu s jejich energetickými politikami. Systém obchodování by měl sloužit k efektivnějšímu plnění závazků snižování emisí, které vyplývají z Kjótského protokolu.

Každá povolenka představuje právo vypustit jednu tunu emisí CO₂ a je volně převoditelná v rámci EU. Povolenky budou přidělovány zdarma a pouze provozovatelům zařízení, jejich držitelem se však může stát jakákoliv fyzická nebo právnická osoba. Stanovené maximální množství povolenek ovšem neznamená, že takový objem emisí oxidu uhličitého bude v České republice skutečně vyprodukován. MŽP totiž stanovilo rezervu (6,5 %), která zůstane nerozdě-

lena. O přidělení části těchto povolenek mohou požádat ty podniky, které v minulosti učinily opatření snižující emise nad rámec zákona či které provozují čisté technologie. Je vyčleněna i rezerva pro nové zdroje.

Směrnice neumožňuje členským státům přidělit více povolenek, než je odůvodněná potřeba podniků (podložená například oficiálními odhady vývoje jednotlivých sektorů průmyslu či koncepčními strategiemi státu). To by totiž Evropská komise považovala za nedovolenou státní pomoc.

„Návrh národního alokačního plánu vytváří prostor pro další růst ekonomiky, stimuluje rozvoj moderních ekologicky šetrných technologií a zároveň umožňuje podnikům připravit se na další období obchodování. Obchodování s emisními povolenkami je totiž dlouhodobým nástrojem, klíčovým úkolem prvního kola je proto jeho ustavení a rozběhnutí. Návrh považuji za realistický scénář, který je obhajitelný před Evropskou komisí. Vyšší množství povolenek by totiž bylo hodnoceno jako nedovolená státní pomoc,“ komentuje návrh ministr životního prostředí Libor Ambrozek.

Návrh byl k dispozici k připomínkám veřejnosti na webu MŽP do 13. června, poté následuje meziresortní připomínkové řízení. Alokační plán, který MŽP odešle Evropské komisi ke schválení, musí ještě projednat vláda.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

.....

Návrh národního alokačního plánu pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů pro období 2005 – 2007

Národní alokační plán pro první obchodovací období (2005 – 2007) je předkládán v souladu s požadavky směrnice 2003/87/EC, zavádějící na úrovni EU-25 systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů. Systém se spustí 1. ledna 2005 a na úrovni EU do něho bude zařazeno asi 15 000 zařízení.

V ČR se obchodování týká asi 430 zařízení z cca 350 podniků, pokrývajících zhruba 60 % emisí skleníkových plynů, což představuje asi 70 % emisí CO₂. Toto číslo hovoří o poměrně velkém podílu průmyslu na tvorbě HDP a o skladbě dostupných přírodních zdrojů (paliv) – podíl je v porovnání s okolními zeměmi a průměrem EU vyšší a je jedním, nikoliv však jediným, z důvodů vysokých emisí oxidu uhličitého na obyvatele.

Transparentní systém

Povolenky budou mezi provozovatele zařízení před zahájením obchodovacího období rozděleny tzv. národním alokačním plánem, který určí, jaké množství povolenek, kterým podnikům a jakým způsobem bude roz-

děleno. Toto množství je konečné a nelze jej ex-post navyšovat kromě jediné výjimky, kterou je velmi striktně definovaná vyšší moc. Klíčové je, že alokační plán musí být transparentní, nediskriminační a spravedlivý.

Zveřejněný alokační plán navrhuje přidělit pro první obchodovací období 2005 – 2007 celkové množství povolenek 274,80 milionu, což je 91,6 milionu povolenek ročně. Každá povolenka představuje právo vypustit jednu tunu emisí CO₂ a je volně převoditelná v rámci EU-25. Povolenky budou přidělovány zdarma a pouze provozovatelům zařízení spadajících pod působnost směrnice, jejich držitelem se však může stát jakákoliv fyzická nebo právnická osoba, která tyto povolenky nakoupí na trhu.

Rezervy a bonusy

Z této částky jsou vyčleněny rezervy pro nové zdroje a pro tzv. bonusové alokace. Nové zdroje jsou chápány jako zdroje spuštěné po roce 2003 a později, pro které nebyla k dispozici historická data. Důvodem je nediskriminace oproti zdrojům stávajícím, které získají povolenky na pokrytí jejich emisí zdarma, kdežto nové zdroje by si je při absenci rezervy musely nakoupit na trhu. Dojde-li k vyčerpání rezervy, musí si další zájemci povolenky nakoupit na trhu. V případě, že rezerva vyčerpána nebude, budou zbývající povolenky zrušeny.

Bonusová alokace umožňuje navíc k tzv. základní alokaci přidělit povolenky těm provozovatelům, kteří realizovali dobrovolně opatření ke snížení emisí (tzv. early action) a kteří používají efektivní technologie (kombinovaná výroba elektřiny a tepla – KVET). O alokaci z těchto rezerv budou zdroje žádat, formuláře pro žádosti budou zveřejněny později, pro žádosti bude poskytnut prostor několika měsíců. V případě, že se rezerva vyčleněná za tímto účelem vyčerpá, budou nároky žadatelů adekvátním způsobem plošně kráceny do výše rezervy. Nevyčerpaná rezerva bude taktéž zrušena.

Vstříc potřebám podniků

Navržené množství povolenek vychází z historických emisí podniků zařazených do obchodování a je extrapolováno růstovými koeficienty pro jednotlivé sektory. Při nastavení alokace byly zohledněny požadavky směrnice (kritéria definovaná Přílohou III směrnice) a byla využita data a další podklady jak od podniků zařazených do obchodování, tak i podnikových svazů, MPO, ČSÚ, další byly získány modelovými propočty. MŽP tímto návrhem vychází vstříc potřebám podniků z hlediska očekávaného rozvoje, musí však brát v potaz výše zmíněná kritéria směrnice. Množství přidělovaných povolenek tak nemůže být stanoveno naprosto libovolně a musí brát v potaz některé omezující podmínky (například Státní energetickou koncepci, na kterou se směrnice přímo odkazuje). Kritérií směrnice je celkem 11 a podrobnější výklad toho, jak Evropská komise chápe jejich aplikaci, byl zveřejněn jako oficiální dokument COM(2003)830 „Návod na implementaci kritérií přílohy III Směrnice 2003/87/EC“. Jeho neoficiální překlad je k dispozici na webových stránkách MŽP spolu s návrhem alokačního plánu.

Národní alokační plán musí být notifikován Evropské komisi, která jeho část nebo plán jako celek může odmítnout. Plán mohou napadnout i ostatní členské státy, budou-li cítit, že přidělované množství povolenek je v rozporu se Směrnicí a poškozuje jednotný trh EU. Některé z nich, např. Velká Británie,

Princip obchodování s emisemi

- Na začátku každého roku obchodovacího období obdrží provozovatel příslušné množství povolenek
- Monitoruje a vykazuje emise daného roku
- Na začátku následujícího roku – vyřazení povolenek odpovídající jeho emisím v předchozím roce (v rámci jednoho obchodovacího období lze povolenky převádět z jednoho roku do jiného – platné na celé období)
- Co se stane mezi tím, záleží na rozhodnutí podniku – povolenky lze obchodovat bez omezení na úrovni EU-25

budou plány ostatních zemí velmi pečlivě analyzovat, a to i za pomoci konzultačních společností. Alokační plány velmi bedlivě sledují i podniky z ostatních zemí, které mají obavy z možné konkurenční výhody českých zařízení. Situace tedy není tak jednoduchá v tom smyslu, že bychom přidělili jednoduše tolik povolenek, kolik chceme.

Prodej povolenek zdrojem zisků

Klíčové z hlediska přidělení povolenek je právě to,

aby se alokační plán nedostal do konfliktu s pravidly pro státní pomoc, protože povolenky jsou přidělovány zdarma. Nelze tedy přidělit povolenky například na základě závazků z Kjótského protokolu či plošně jako odměnu za dříve realizované investice či opatření (kromě dobrovolných opatření), aniž by toto množství nebylo odůvodnitelné reálnými potřebami podniků. Takto odvozené množství povolenek potřeby podniků převyšuje a představuje formu dotace, která je evropskou legislativou zapovězena jako nedovolená státní pomoc.

Stejně tak MŽP nenavrhlo přidělení povolenek v množství nižším, protože se domníváme, že za stávající ekonomické situace, v souvislosti se vstupem do Evropské unie a ve vazbě na plnění závazků Kjótského protokolu na úrovni jednotlivých zemí EU, je ve společném zájmu maximální využití prostoru, který směrnice umožňuje a které nebude podnikům bránit v předpokládaném rozvoji. Přidělení povolenek do výše potřeb přitom neznamena, že podniky nebudou emise snižovat a tím pádem nebudou klesat i emise skleníkových plynů za ČR jako celek. Motivačním faktorem může být cena povolenky, kdy odprodej ušetřených povolenek může být zdrojem prostředků pro pokrytí realizovaných opatření. Dostatek povolenek tedy neznamená, že zdroje nebudou motivovány ke snižování emisí. Důležité je tedy fungování směrnice vyhodnotit a využít ji jako nástroje dlouhodobé redukce emisí. Nicméně vnímáme, že Česká republika nepatří z hlediska emisí CO₂ např. na obyvatele nebo na jednotku HDP na rozdíl od Kjótského protokolu mezi bezproblémové země a tudíž je produkce emisí skleníkových plynů dlouhodobým a strategickým problémem, k jehož řešení se MŽP samozřejmě hodlá přihlásit.

Jsme přesvědčeni, že navržený alokační plán představuje solidní návrh pro diskusi, která na jedné straně zohledňuje požadavky příslušné legislativy a na druhé straně se snaží vyhovět potřebám rozvoje ekonomiky. Snad bude podobného názoru nejen širší odborná a dotčená veřejnost, ale i Evropská komise.

Ing. Tomáš Chmelík,
samostatné oddělení změny klimatu MŽP

Vláda schválila pravidla pro nakládání s elektroodpadem

Nová pravidla pro nakládání s elektroodpadem podle evropské legislativy – to je hlavní bod novely zákona o odpadech, kterou schválila vláda 2. června 2004.

Výrobci a dovozci by měli mít od 13. srpna 2005 povinnost zabezpečit zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění elektroodpadu z domácností. U takzvaného „historického šrotu“ – tedy u výrobků, které byly uvedeny na trh do tohoto data – bude tato povinnost rozložena na firmy podle jejich podílu na trhu. Plnění svých povinností mohou zabezpečit samostatně, společně s jiným výrobcem nebo přenesením na jinou právnickou osobu.

Výrobci a dovozci musí zajistit označení výrobků. Ty by měly být navrženy a vyrobeny tak, aby se usnadnila jejich demontáž a opětovné využití. Elektrické žárovky a svítidla určená pro domácnosti by neměla po 30. červnu 2006 obsahovat nebezpečné látky jako je rtuť, kadmium, šestmocný chrom, polybromované bifenyly (PBB) a polybromované difenyleéry (PBDE). Výrobci a dovozci musejí také zajistit využití elektroodpadu v určitém rozsahu, který zákon přesně stanoví pro jednotlivé skupiny zařízení.

Skupiny elektrických a elektronických zařízení:

1. Velké domácí spotřebiče
2. Malé domácí spotřebiče
3. Zařízení informačních technologií a telekomunikační zařízení
4. Spotřebitelská zařízení
5. Osvětlovací zařízení
6. Elektrické a elektronické nástroje (s výjimkou velkých stacionárních průmyslových nástrojů)
7. Hračky, vybavení pro volný čas a sporty

8. Lékařské přístroje (s výjimkou všech implantovaných a infikovaných výrobků)
9. Přístroje pro monitorování a kontrolu
10. Výdejní automaty

Využití elektroodpadu

Výrobce a dovozce elektrozařízení je povinen zajistit využití elektroodpadu předaného zpracovatelům v souladu s § 37k odst. 4 minimálně v tomto rozsahu:

- a) v případě elektrického a elektronického zařízení spadajícího do skupin 1 a 10 přílohy č. 7 k tomuto zákonu využití v rozsahu 80 % průměrné hmotnosti zařízení a opětovné použití a materiálové využití komponentů, materiálů, látek v rozsahu 75 % průměrné hmotnosti zařízení,
- b) v případě elektrozařízení spadajícího do skupin 3 a 4 přílohy č. 7 k tomuto zákonu využití v rozsahu 75 % průměrné hmotnosti zařízení a opětovné použití a materiálové využití komponentů, materiálů a látek v rozsahu 65 % průměrné hmotnosti zařízení,
- c) v případě elektrozařízení spadajícího do skupin 2, 5, 6, 7 a 9 přílohy č. 7 k tomuto zákonu využití v rozsahu 70 % průměrné hmotnosti zařízení a opětovné použití a materiálové využití komponentů, materiálů a látek v rozsahu 50 % průměrné hmotnosti zařízení,
- d) v případě výbojek a zářivek opětovné použití a materiálové využití komponentů, materiálů a látek v rozsahu 80 % hmotnosti výbojek a zářivek.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Ministři životního prostředí se sešli poprvé od vstupu do EU

Ministr Libor Ambrozek se zúčastnil ve dnech 20. – 21. května dvoudenního jednání ministrů životního prostředí zemí Visegrádské skupiny v maďarském Siofoku. Letošní, od vzniku V4 již jedenácté setkání, bylo prvním po vstupu České republiky, Maďarska, Polska, a Slovenska do Evropské unie. Právě vstup do EU významně ovlivnil i témata, o nichž ministři v Siofoku jednali.

Hlavním obsahem jednání ministrů byly priority zemí V4 v rámci politiky životního prostředí v Evropské unii a možnosti koordinovaného postupu těchto čtyř středoevropských členů EU.

Ministři hovořili o financování projektů v oblasti životního prostředí z prostředků fondů Evropské unie i v souvislosti s připravovanou finanční perspektivou EU na léta 2007 až 2013. Konzultovali také připravovanou legislativu Evropských společenství v oblasti životního prostředí. Ministři si vyměnili zkušenosti s ekonomickými nástroji v oblasti odpadového hospodářství, s financováním soustavy chráněných území NATURA 2000 a projednali společný příspěvek k činnosti Rámcové úmluvy o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat, jejíž ratifikace se očekává ve všech zemích Visegrádské skupiny do konce roku 2004.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Česko-francouzský týden udržitelného rozvoje 2004

V návaznosti na úspěchy Týdne udržitelného rozvoje z června roku 2003 a v souladu se závazky z Johannesburgu uspořádalo francouzské velvyslanectví v Praze ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí ČR a Kanceláří česko-francouzské spolupráce v oblasti životního prostředí stejnou akci i tento rok, pod názvem Česko-francouzský týden udržitelného rozvoje 2004 (TUR 2004). Podrobnější informaci o této akci přinese Zpravodaj MŽP v příštím čísle.

Vláda nerozhodla o jezech na Labi

Vláda měla 19. května rozhodnout o dalším postupu na dolním Labi. Ministerstvo životního prostředí považuje stávající projekt na výstavbu vodních stupňů z ekologických i ekonomických důvodů za nepřijatelný. Navrhlo proto vládě, aby zavázala příslušné ministry k přípravě skutečně kvalitních podkladů, které jsou pro objektivní rozhodování nezbytné.

Jak sdělila tisková mluvčí MŽP Karolína Šulová, vláda nakonec své rozhodnutí o jezech o měsíc odložila. Rozhodla o vypracování nezávislé právní analýzy, zda a případně jakým způsobem kabinet vůbec může ve věci jezů na dolním Labi rozhodovat. Jsou zde totiž platná pravomocná rozhodnutí, která pro stavbu neudělují výjimku podle zákona 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zájem o vodní dopravu klesá

„Hlavní překážkou dalšího rozvoje vodní dopravy nejsou nepříznivé přírodní podmínky, ale klesající zájem o vodní dopravu, které úspěšně konkuruje především rychlejší a spolehlivější železnice. V roce 1898 se po Labi přepravovalo podle Ottova slovníku naučného zhruba třikrát více nákladů než dnes. Podklady ministerstva dopravy jsou ale v tomto ohledu velmi sporné – předpokládají dokonce téměř trojnásobný nárůst do roku 2007. Paradoxní je, že v té době by ještě jezy ani neměly být postaveny,“ uvádí jeden z argumentů proti několikamiliardové investici náměstek ministra životního prostředí Ladislav Miko.

Podle názoru MŽP by stavba nenávratně poškodila přírodu středního toku Labe, unikátní i v evropském měřítku. Ohrozila by 41 druhů chráněných živočichů a rostlin, které se vyskytují v doprovodných ekosystémech řeky Labe. Podle zprávy NKÚ je stavba ekonomicky nerentabilní.

Ministerstvo životního prostředí proto pro stavbu v listopadu 2003 neudělilo výjimku z ochranných podmínek kriticky ohrožených živočichů a rostlin. Ke stavbě bylo vydáno nesouhlasné stanovisko EIA (hodnocení vlivů stavby na životní prostředí). S umístěním stavby na území CHKO nesouhlasí ani správy obou postižených chráněných krajinných oblastí – CHKO České středohoří a CHKO Labské pískovce. Se stavbou nesouhlasilo ani saské, ani německé spolkové Ministerstvo životního prostředí, Národní park Saské Švýcarsko a další instituce.

Hledání nejlepšího řešení

Ministr životního prostředí by měl zajistit objektivní vyhodnocení současného stavu přírodního prostředí v dotčeném úseku Labe, s důrazem na vliv povodní z roku 2002 na vodní tok a pobřežní ekosystémy, včetně vyhodnocení účinnosti navrhovaných kompenzačních opatření. Ministři životního prostředí a dopravy by měli zjistit stanovisko příslušných orgánů ochrany přírody v SRN k záměru v souvislosti s ustanovením článku 6 Směrnice 92/43/EEC o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (o stanovištích), a ministr dopravy následně přijmout odpovídající opatření ve vazbě na stanovisko německé strany (zajistit zpracování hodnocení vlivu záměru na loka-

lity a cíle ochrany soustavy Natura 2000). Ministr dopravy by měl zajistit zpracování objektivního a metodicky správného ekonomického hodnocení záměru, se zohledněním výsledků kontrol NKÚ 01/15 a 02/10 a v souladu s pravidly pro poskytování prostředků ze státního rozpočtu a fondů EU; včetně systémově a věcně správného upřesnění prognóz vývoje dopravy a hodnocení efektivnosti alternativ v kombinované dopravě. Ministři dopravy, životního prostředí a financí by měli zajistit zpracování studie proveditelnosti nově navržené varianty řešení s použitím by-passů, včetně objektivního srovnání s variantou MDS 99 ve všech základních parametrech, zejména stavebně-technických, dopravních, ekonomických a v oblasti dopadů na životní prostředí.

By-passy nevymyslelo MŽP

MŽP a MDS obdržely v prvním květnovém týdnu materiál obsahující návrh alternativního řešení zlepšení plavebních podmínek na „dolním Labi“. Tento návrh spočívá v nahrazení finančně náročných a z hlediska životního prostředí sporných jezů plavebními kanály umístěnými mimo vlastní tok (by-passy). Tyto kanály by překonávaly obtížně splavné úseky a především použitím plavebních komor řešily hlavní problém vyplývající ze spádových poměrů toku. Zároveň by jejich vhodná lokalizace měla omezit dopady na hodnotné břehové ekosystémy. Celkové investiční náklady této varianty jsou odhadovány na 2,8 mld. Kč. a jsou tedy nejméně poloviční proti variantě MDS 99 s výstavbou jezů. Vzhledem k tomu, že se jedná o inovativní a dle předložené studie ekonomicky i ekologicky výhodnější řešení, bylo by vhodné zajistit jeho podrobnější rozpracování, ekonomické i hydrotechnické ověření a posouzení dopadů na přírodní prostředí.

„Takzvaná varianta by-passů není projektem, se kterým by přišlo Ministerstvo životního prostředí“, upozorňuje nicméně tisková mluvčí Šulová. „Je to námět, který jeho autor rozeslal na MŽP, MDS a některým poslancům. To, nakolik je realistický, jak ovlivní životní prostředí a jak je finančně náročný, by muselo stanovit teprve hlubší posouzení, takzvaná studie proveditelnosti. O tom ale, stejně jako o dalších podrobných věcných aspektech stavby jezů (ekonomických či ekologických), však kabinet v květnu vůbec nejednal.“

Nevládání ekologické organizace odklad rozhodnutí celkem přivítaly.

„Rozhodnutí vlády dává stále naději, že jedinečná příroda dolního Labe bude zachráněna a kapsy daňových poplatníků ušetřeny zbytečného výdaje,“ komentuje výsledek jednání vlády předseda Sdružení Arnika Vlastimil Karlík.

Pla

Ministr Ambrozek podepsal dohodu o spolupráci

Ministr Ambrozek a generální ředitel EUMETSAT na tiskové konferenci v pražském hotelu Diplomat.

Foto J. Plamínková

Ve dnech 31. května – 4. června 2004 se v Praze na pozvání Českého hydrometeorologického ústavu konala **výroční konference EUMETSAT** (European Organization for Exploitation of Meteorological Satellites – Evropská organizace pro využívání meteorologických družic). Jednání konference se zaměřilo především na MSG-1 (Meteosat-8), družici nové generace, která je v operativním provozu od ledna 2004, a dále mimo jiné i na využití družic pro monitorování životního prostředí a výzkum možných změn klimatu.

Vláda České republiky schválila koncem května **Návrh na sjednání Dohody o statutu spolupracujícího státu mezi vládou České republiky a Evropskou organizací pro využívání meteorologických družic**. Členství v této organizaci umožní České republice neomezený přístup k veškerým informacím pořízeným družicemi EUMETSAT. V úvodu konference ministr životního prostředí Libor Ambrozek za účasti pana Tillmanna Mohra (generálního ředitele EUMETSAT) a ředitele Českého hydrometeorologického ústavu Ivana Obrusníka výše zmíněnou Dohodu slavnostně podepsal.

Meteorologické družice jsou jedním z nejdůležitějších zdrojů informací moderní meteorologie a spolu s radarovým pozorováním jsou v současnosti základním nástrojem pro monitorování aktuálního počasí a především pro velmi krátkodobé předpovědi extrémních jevů. Využívají se také ke globálnímu i lokálnímu monitorování vegetace, teploty povrchu moří a oceánů, ohnisek velkých požárů, sněhové pokrývky a oceánského ledu.

EUMETSAT je mezinárodní organizace, jejímž hlavním posláním je vývoj a provoz evropských meteorologických družic. Sídlo EUMETSAT je v německém Darmstadtu. Organizace zajišťuje provoz družic Meteosat a MSG (Meteosat Second Generation). Tyto družice jsou pro Evropu klíčové, protože představují nepřetržitý celoplošný zdroj informací o stavu a vývoji atmosféry v evropském regionu a přilehlých oblastech.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Podrobný program:
<http://www.eumetsat.de/>
<http://www.chmi.cz/EUMETSAT2004/>

MŽP zveřejnilo směrnici o poskytování finančních prostředků z Operačního programu Infrastruktura

Ministerstvo životního prostředí zveřejnilo 12. května 2004 **Směrnici o poskytování finančních prostředků z Operačního programu Infrastruktura – Priorita 3**, včetně spolufinancování ze Státního fondu životního prostředí České republiky (SFŽP ČR). Žadatelé mohou předkládat své žádosti od 26. 5. 2004 do 30. 7. 2004 na Státním fondu životního prostředí ČR.

Ve Směrnici a jejích přílohách je definováno, v jakém případě může být finanční podpora poskytnuta, jaké dokumenty je potřeba k žádosti dodat, jakým způsobem se žádost podává, uvádí i maximální výši podpory pro jednotlivá opatření. Příjemce pomoci

musí zajistit financování minimálně ve výši 10 % ze základu pro výpočet podpory. Směrnice řeší dotaci z prostředků Evropské unie (jedná se až o 75 % ze základu pro výpočet podpory, v případě opatření 3.1 – Obnova environmentálních funkcí území dokonce až 80 %) a podporu ze SFŽP ČR (jedná se o dotaci do výše 10 % z uznatelných nákladů, popřípadě Fond může poskytnout i půjčku) na investiční projekt. Dále Směrnice řeší dotaci na zpracování dokumentace (až do 50 % uznatelných nákladů). Jednotlivá opatření a typy žadatelů jsou uvedeny v programovém dodatku.

Směrnice a programový dodatek najdete na:
www.sfzp.cz

Další držitel osvědčení EMAS

Dne 14. 5. 2004 obdržela společnost **ŽS Brno, a.s.** od Českého ekologického ústavu osvědčení o ověření environmentálního prohlášení pro **závody MOSAN a Železniční stavitelství**. Tím se tyto závody zařadily mezi několik málo českých organizací se zavedeným systémem EMAS. Ověření provedla společnost

Stavcert. V současné době jsou podnikány nezbytné kroky, aby mohly být obě organizace zaregistrovány v národním Registru EMAS. V rámci společnosti ŽS Brno, a.s. v něm má od 30. září 2003 platnou registraci závod Energetické a ekologické stavitelství.

Systém **EMAS**, neboli **systém environmentálního řízení a auditu** (Eco-Management and Audit Scheme) představuje jeden z dobrovolných přístupů, jimiž podniky deklarují svůj kladný vztah k ochraně životního prostředí. Jedná se o preventivní nástroj, kterým lze dosáhnout souladu řízení podnikových aktivit s řešením jejich negativních vlivů na životní prostředí. Výsledkem je jak pozitivní dopad na životní prostředí (snížení negativních vlivů), tak zvyšování ekonomických efektů (úspora nákladů na suroviny, energie, likvidaci odpadů, poplatky apod.). Zároveň se potvrzuje, že systémy environmentálního řízení se stále častěji stávají měřítkem konkurenceschopnosti na vyspělých mezinárodních trzích i při získávání veřejných zakázek.

K zavedení systému EMAS (podle evropského Nařízení č. 761/2001) a získání patřičného ověření musí podnik uskutečnit následující kroky:

1. Provést **úvodní environmentální přezkoumání**, tj. podrobnou analýzu současných problémů a chování podniku na poli ochrany životního prostředí.

2. S ohledem na výsledky přezkoumání zavést **systém environmentálního řízení**. Systém definuje *strukturu, pravomoci a odpovědnost* jednotlivých pracovníků pokud jde o environmentální otázky; vyžaduje definování *environmentální politiky* podniku; zahrnuje stanovování *cílů ochrany životního prostředí* a konkrétních *programů* navrhovaných k jejich dosažení; zabezpečuje *připravenost na mimořádné situace* a reakce na ně apod.
3. Pravidelně provádět či nechat provádět audit systému (**environmentální audit**) k prověřování jeho funkčnosti a adekvátnosti přijímaných opatření.
4. Připravit **environmentální prohlášení**, tj. environmentální zprávu poskytující široké veřejnosti (a dalším zainteresovaným stranám) informace o dopadu a vlivu činnosti podniku na životní prostředí a jeho aktivitách v této oblasti.
5. Nechat ověřit, zda environmentální přezkoumání, systém řízení, postup auditu a environmentální prohlášení splňují patřičné požadavky a nechat schválit environmentální prohlášení environmentálním ověřovatelem.

Podniky, které mají tímto způsobem ověřený systém EMAS, mohou dále požádat o registraci v oficiálním Registru EMAS. V České republice provádí registraci *Agentura EMAS při Českém ekologickém ústavu*, a to na základě obdržené žádosti, jejíž součástí je i ověřené environmentální prohlášení. Zaregistrované podniky jsou zveřejňovány na internetových stránkách Agentury EMAS a oficiálním webu Evropské komise a mohou též ke své propagaci využívat oficiálního loga EMAS se svým registračním číslem.

Ing. Pavel Růžička,
ČEÚ

Informace o OSN lze dostávat mailem

UN INFO on-line je zpravodajský servis **Informačního centra OSN v Praze**. Jeho cílem je systematicky a průběžně informovat o dění v systému Organizace spojených národů formou e-mailových zpráv.

Zpravodajství je šířeno podle témat, uživatelé si volí, do které zájmové skupiny si přejí být zařazeni (např. „mezinárodní vztahy“, „lidská práva“, „obchod a rozvoj“, „mezinárodní právo“, „ochrana životního prostředí“, atd.). Zprávy jsou v češtině nebo angličtině. V případě anglických textů je na začátku obvykle uveden krátký souhrn v češtině, abychom uživatelům usnadnili práci a orientaci.

UN INFO je určena především novinářům, učitelům, akademikům, studentům, žákům, pracovníkům státního i neziskového sektoru, ale i všem jednotlivcům, kteří se zajímají o mezinárodní dění a o práci OSN. Služba je poskytována zdarma.

Informace a jednoduchý registrační formulář jsou k dispozici na **www.osn.cz/info**.

Informační centrum OSN v Praze je součástí celosvětové sítě informačních center OSN v téměř 70 zemích. Centrum poskytuje informace o činnosti celého systému OSN, zároveň plní úlohu oficiálního zastoupení Spojených národů v České republice.

(zpráva Informačního centra OSN)

Evropský den bez aut a Evropský týden mobility 2004 v České republice

Evropský den bez aut, který se poprvé uskutečnil ve Francii v roce 1998, se koná v Evropě již řadu let. Od roku 2002 se stal součástí Evropského týdne mobility. Obě osvětové a propagační akce mají v evropských městech podpořit nový přístup, zaměřený na ekologicky přijatelnější a udržitelnější způsoby dopravy, a napomoci při omezování individuální automobilové dopravy ve městech. Orgány místní samosprávy přitom mohou představit svá města v jiném světle a zvýšit povědomí občanů o dopadech různých způsobů dopravy na životní prostředí. O úspěchu akce celoevropského rozsahu svědčí účast 760 měst v roce 2000, 1005 v roce 2001, 1448 v roce 2002 a 1498 v roce 2003.

Cílem Evropského dne bez aut a Evropského týdne mobility je:

- upozornit občany na problematiku automobilové dopravy ve městech
- nenásilně jim doporučit možnost používat jiné dopravní prostředky (MHD)
- povzbudit aktivní přístup občanů a občanských sdružení ke svému městu.

Důležité je, že hlavní úsilí zde vychází od městských úřadů a magistrátů měst, které mohou nejen upozorňovat na problémy města, ale také ukázat svou ochotu o dopravní problematice otevřeně jednat a zodpovídat se občanům měst z vlastní činnosti. Tím se Evropský den bez aut liší od akcí, pořádaných jen občanskými sdruženími.

V roce 2003 se Evropského dne bez aut a Evropského týdne mobility v České republice zúčastnila města **Bohumín, Boskovice, České Budějovice, Hlučín, Hodonín, Chrudim, Kroměříž, Letovice,**

Olomouc a Vsetín. Města Karviná, Prostějov a Velké Meziříčí se zapojila do Evropského dne bez aut. Pět dalších měst – **Brno, Hradec Králové, Moravská Třebová, Praha a Třebíč** – se rozhodlo, že

obě aktivity podpoří několika akcemi. Ministr životního prostředí Libor Ambrozek přijel v roce 2002 podpořit Evropský den bez aut do Českých Budějovic a v roce 2003 navštívil v rámci Evropského týdne mobility Kroměříž a Hodonín.

České Budějovice jsou prvním městem, které se letos v Evropě k akci přihlásilo. Primátor města Miroslav Tetter podepsal Chartu 2004 (závazný dokument) dne 6. května 2004. Statutární město České Budějovice se zapojuje do této osvětové aktivity již od roku 2001 a patří v Evropě k neaktivnějším městům.

V letošním roce budou Evropský den bez aut a Evropský týden mobility tematicky zaměřeny na „Bezpečné ulice pro děti“. K účasti se mohou připojit všechna města. Podmínkou je podepsání Charty (dokument, ve kterém jsou stanovena pravidla a rámec akce). Všechny potřebné informace najdete na internetové stránce MŽP včetně Charty, loga EDBA a ETM.

Informace lze nalézt na:

www.22september.org

www.env.cz

Kontakt:

Ministerstvo životního prostředí

Mgr. Eva Veverková

národní koordinátorka EDBA a ETM

Vršovická 65, 100 10 Praha 10

Tel.: 267 122 139

e-mail: eva_veverkova@env.cz

Děti vystavují s Arnikou svá díla na MŽP

Výstavu Naše ptactvo umístilo sdružení Arnika u příležitosti Světového dne životního prostředí (5. 6.) v prostorách Ministerstva životního prostředí. Akce je součástí projektu Sovy do škol, kterého se zúčastnilo zhruba 10 tisíc pražských dětí. Výstavu Naše ptactvo vytvořilo 40 dětí z deseti pražských škol v rámci ornitologického soustředění, které pořádalo sdružení Arnika pro vítěze soutěže Naše sovy v květnu 2004.

Děti při tvorbě výstavy postihly ptactvo ze čtyř základních biotopů – voda a mokřady, otevřená krajina, lesy a lidská sídla. Děti byly rozděleny do 4 oddílů, z nichž každý vytvořil 3 panely – jeden o biotopu, další dva pak představují ptáky žijící v daném prostředí.

„Panely tvořily děti bez použití počítačů a některé jsou velmi pěkné a naučné. Děti byly tvořivé a výtvarně zdatné,“ říká Lenka Mašková, výkonná ředitelka Arniky a zároveň organizátorka ornitologického soustředění.

Výstava je umístěna ve 2. – 4. mezipatře budovy Ministerstva životního prostředí, kde ji veřejnost může spatřit do 31. července 2004. „*Sovy do škol je bezvadný projekt. Rozvíjí v dětech jak výtvarnou fantazii, tak znalosti o přírodě, o sovách i dalších ptácích a zároveň je seznamuje s přírodou venku, přímo v terénu,*“ říká ředitel odboru vnějších vztahů MŽP Jakub Kašpar. „*Obrázky na výstavě Naše ptactvo stojí za vidění, proto jsme výstavě rádi propůjčili prostor,*“ dodává Kašpar.

**(ze společné tiskové zprávy
Sdružení Arnika a MŽP)**

Bližší informace na www.sovy.cz či na těchto telefonních číslech:

Lenka Mašková, ředitelka Arniky: 604 318 563

Věra Malátková, Klub ochrany dravců a sov: 603 990 965

Veronika Voldřichová, vedoucí projektu: 603 726 737

Marek Jehlička, mluvčí Arniky: 606 727 942

Jakub Kašpar, MŽP ČR: 724 175 927

Oceány měly svůj svátek

8. červen je Světovým dnem oceánů. Tento svátek, vyhlášený na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru (1992), má lidem připomenout význam a životadárnou roli oceánů.

Tématem Světového dne oceánů roku 2004 je heslo „Objev oceán u svých dveří“ („Discover the Ocean in Your Backyard“), zdůrazňující vazbu, spojující každého z nás s oceánem, ať už žijeme ve vnitrozemí či na pobřeží. Zdroje vody jsou totiž omezené a na naší planetě nebudeme mít nikdy víc vody, než máme doposud. Ochrana oceánů tedy začíná ochranou zdrojů vody a zde může pomoci každý z nás.

Vliv člověka stále roste

Vliv člověka na život v mořích a oceánech je závažný a stále roste. Kvůli průmyslovému rybolovu velmi rychle mizí z oceánů některé druhy ryb. Například tresky jsou podle Světového fondu na ochranu přírody (WWF) natolik přeloženy, že pokud bude rybolov pokračovat dosavadním tempem, do 15 let tento ještě nedávno hojný druh ze světových moří zcela zmizí.

Ochrana moří se zatím zaměřuje hlavně na pobřežní ekosystémy a tropické korálové útesy, ale v poslední době vědci varují také před ničením hlubokomořských ekosystémů. Hluboké moře představuje 85 % plochy a 90 % objemu světového oceánu. V hlubokých mořích jsou dva typy ekosystémů – podmořské hory a chladnomilné korálové útesy. Nadměrný pobřežní rybolov vedl k velkému snížení počtu ryb, a proto se rybáři přesunuli na hlubší vody a dnes jsou díky modernímu vybavení schopni lovit i ve velkých hloubkách. K tomu používají lov vlečnými sítěmi taženými po mořském dně, přičemž každým rokem zničí 15 milionů km² mořského dna.

Z johannesburského Světového summitu udržitelného rozvoje v roce 2002 vzešel jednoznačný požadavek, aby v mezinárodních vodách vznikla chráněná území, která by pomohla oceánům a živočišným druhům v nich zregenerovat se. Chráněno by mělo být 20 až 30 % každého mořského biotopu. Členské státy OSN by měly tato území navrhnout do roku 2012.

ČR a oceány

Česká republika podepsala v roce 1998 Chartu oceánů a přihlásila se tak k principům ochrany oceánů a moří. Jako vnitrozemský stát, který je povodím řek Labe, Odry a Dunaje, cítí Česká republika odpovědnost za ochranu Severního, Baltského a Černého moře. Proto je členem mezinárodních komisí na ochranu těchto řek (Mezinárodní komise pro ochranu Labe, Úmluva o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje, Mezinárodní komise pro ochranu

Odry před znečištěním). Díky opatřením, prováděným na území ČR, se od roku 1989 podařilo snížit znečištění vodních toků, a tím zásadně zlepšit kvalitu vod, odtékajících z našeho území. Tak Česká republika přispívá ke zlepšení kvality evropských řek, světových moří a oceánů.

Ministerstvo životního prostředí také úspěšně navrhlo vládě členství ČR v Mezinárodní velrybářské komisi, kde chce Česká republika přispět k ochraně velryb. Tento návrh nyní projednávají obě komory českého parlamentu.

V ČR se také v posledních letech daří zvýšit druhovou četnost vodních a na vodu vázaných organizmů (na území ČR se například znovu objevil losos). V současnosti se ochrana vod zaměřuje na snižování objemu látek, způsobujících eutrofizaci (sloučeniny dusíku a fosforu, podporující nadměrný výskyt sinic vodního květu ve vodách), do vodního prostředí. Zásadní význam pro zlepšení současného stavu má v členských státech EU (včetně ČR) implementace Rámcové směrnice o vodní politice EU, která ochranu vod řeší v potřebných souvislostech včetně vazeb na ochranu moří. Do roku 2010 by měla všechna města a obce nad 2000 obyvatel vybudovat kanalizační systémy a moderní čistírny odpadních vod.

Ministerstvo životního prostředí se rovněž snaží pomoci v oblasti osvěty. Tak např. v rámci Ozvěn Ekofilmu bylo možné v kinosále Národního technického muzea shlédnout komponovaný pořad „Podmořský svět Steva L. Lichtaga“. Setkání s tvorbou tohoto režiséra a potápěče (a s ním osobně) umožnily filmy „Carcharias – Velký bílý“, „Ošklivá kráska muréna“ a nový film „Tanec modrých andělů“, který je věnován ochraně kytovců. Na jeho vzniku se v tomto roce podílelo MŽP, které ještě letos podpoří vznik další části seriálu „Tepny naší země“ Hugo Habrmana o podvodním životě v českých řekách.

Mgr. Eva Veverková
tiskové oddělení MŽP

Další informace:

<http://www.oceansatlas.org>
http://www.europa.eu.int/pol/fish/index_cs.htm
http://www.europa.eu.int/comm/fisheries/policy_en.htm
<http://www.env.cz/AIS/web.nsf/pages/voda>
<http://www.gdrc.org/oceans>
<http://www.panda.org/marine>
http://www.greenpeace.org/international_en/campaigns/intro?campaign%5fid=3939
<http://www.greenpeace.cz/velryby/index.htm>

Velryba běluha

Právník Svatomír Mlčoch je držitelem Ceny Josefa Vavrouška

Právník Svatomír Mlčoch byl v pátek 4. června vyhlášen letošním držitelem Ceny Josefa Vavrouška. Cenu převzal na slavnostním večeru v divadle Ungelt, jehož součástí byl i recitál Marty Kubišové Já jsem já. Jako součást Ceny obdržel Svatomír Mlčoch skleněnou plastiku, jejíž výrobu sponzorsky zajišťují sklárny A. Rückl a synové v Nižboru.

„Porota neměla vůbec snadný výběr, v závěru volila mezi několika velmi kvalitními kandidáty,“ říká Monika Kašparová, členka poroty Ceny Josefa Vavrouška. „Nakonec ocenila Svatomíra Mlčocha, který se jako právník významně zasloužil o rozvoj českého práva životního prostředí. Jeho působení je však mnohem širší, k prosazování udržitelného rozvoje přispěl například spoluzaložením Třeboňského inovačního centra na vývoj a zavádění nových technologií pro udržitelný rozvoj,“ dodává členka poroty.

Svatomír Mlčoch

Foto Tomáš Růžicka

O laureátovi CJV rozhoduje dvanáctičlenná porota, která letos vybírala z 35 návrhů. Členy poroty jsou odborníci a osobnosti z oblasti udržitelného rozvoje a životního prostředí: Martin Bursík, Pavla Dušíková, Tomáš Feřtek, Mikuláš Huba, František Janouch, Monika Kašparová, Vlasta Körnerová, Jan Květ, Pavel Nováček (předseda poroty), Martin Potůček, Petr Švec a Eva Vavroušková.

Letošní laureát Ceny Josefa Vavrouška, JUDr. Svatomír Mlčoch, působí od roku 1994 jako odborný právní poradce na otázky ochrany životního prostředí. Má licenci advokáta, od roku 1998 je členem Legislativní rady vlády, předsedou Jihočeského sdružení ochránců přírody a členem rozkladové komise ministerstva životního prostředí. Úzce spolupracuje se společností Enki, o. p. s. a Envi, s. r. o. Třeboň při vývoji a zavádění nových technologií v oblasti životního prostředí do praxe. Inicioval a spoluzaložil Třeboňské inovační centrum zaměřené na aplikovaný výzkum v oblasti solární energetiky, úspor energií, selektivní těžby sedimentů a poradenství v oblasti trvale udržitelných technik při hospodaření v krajině. Přednáší právo životního prostředí na Biologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Před revolucí působil jako právník v oblasti státní ochrany přírody a památkové péče a v ochraně přírody na severní Moravě a v jižních Čechách (1984 až

Cenu Josefa Vavrouška za aktivní prosazování trvale udržitelného rozvoje každoročně od roku 1996 uděluje Nadace Charty 77, od letošního roku se k udělování ceny připojila i Nadace Partnerství. Cena nese jméno Josefa Vavrouška, bývalého ministra životního prostředí a předního českého prosazovatele trvale udržitelného rozvoje světového významu, který tragicky zahynul v roce 1995.

ských práv se její činnost transformovala především na podporu sociálně a zdravotně zaměřených projektů. Rozsah působnosti nadace je široký. Nejznámější je projekt Konto BARIERY, který od svého založení v roce 1993 rozdělil handicapovaným přes 111 milionů korun. Z dalších projektů nadace: Počítače proti bariérám, Vyrovnávání šancí, Konto MÍŠA, Ostrovy života. V neposlední řadě nadace uděluje ceny: Cenu Toma Stopparda, Cenu Jaroslava Seiferta, Cenu Františka Kriegla a od roku 1996 Cenu Josefa Vavrouška.

www.bariery.cz

(tisková zpráva Nadace Partnerství a Nadace Charty 77)

Kontakt:

Tomáš Růžicka, Nadace Partnerství, tel. 542 422 771, tomas.ruzicka@ecn.cz

Indira Bornová, Nadace Charty 77, tel. 224 214 452, indira.bornova@bariery.cz

1989 v Krajském ústavu ochrany přírody a památek v Českých Budějovicích). Od vzniku ministerstva životního prostředí České republiky k 1. lednu 1990 se podílel na jeho činnosti v různých funkcích, také jako náměstek ministra pro legislativu a ekologickou politiku. Je spoluautorem návrhu několika přijatých zákonů na ochranu životního prostředí v letech 1990 až 1993. V letech 1994 – 1998 byl členem zastupitelstva města Českých Budějovic, nyní je členem komise Rady města.

Více informací o ceně a nominovaných najdete na www.nadacepartnerstvi.cz

Nadace Partnerství - viz rámeček na str.27

www.nadacepartnerstvi.cz

Nadace Charty 77 byla založena v roce 1977 ve Švédsku a od roku 1990 působí v Praze. Z podpory nezávislé kultury a lid-

Starostové měst se připojili k Memorandu Greenways Praha - Vídeň

V sobotu 5. června 2004 odstartoval z Centrálního parku Prahy 13 peloton cyklistů, kteří se vydali po **Greenways Praha - Vídeň**, aby navštívili starosty velkých měst na této Zelené stezce. Během oficiálních návštěv starostové připojili svůj podpis pod **společné Memorandum o spolupráci při rozvoji této cyklostezky a podpoře šetrné turistiky**.

Peloton byl složen z cyklistů jedoucích v nejrůznějších „dresech“, od zkušených cyklistů, přes představitele Nadace Partnerství, koordinátora projektu, představitele obcí a měst, zástupců poboček České spořitelny podél trasy, až po senátory, jejichž volebními obvody trasa Greenways Praha - Vídeň prochází.

V Centrálním parku Prahy 13, který je novým výchozím místem této středoevropské stezky, peloton přivítal místostarosta městské části Petr Weber a po podpisu Memoranda za hudebního doprovodu dětí z kytarové školy P. Soukupa slavnostně odkryli první informační panel o greenways, který je dílem moravského sochaře Josefa Zahradníka. Společně se zástupci radnice se pak peloton vydal směrem na jih. Cyklisty čekalo 8 dnů jízdy v sedle, během kterých navštívili 18 měst na trase a setkali se s jejich zástupci.

„Bez široké spolupráce místních partnerů by Greenways Praha – Vídeň nemohla existovat,“ řekla manažerka projektu Eva Bilíková z Nadace Partnerství, která koordinuje a finančně podporuje program Greenways, a dodala: „Na budování zelené stezky Greenways Praha – Vídeň se podílejí lidé, které spojuje zájem o zdravé životní prostředí, zachování kulturního a přírodního dědictví a šetrný rozvoj obcí a měst, kde žijí. Nadace Partnerství spolupracuje na rozvoji této zelené stezky především s neziskovými organizacemi, v tomto roce jsme se v rozhodli posílit spolupráci s městy. Velmi mile nás překvapil zájem radnic o šetrnou turistiku a cyklistickou dopravu. Mnohá města začínají podporovat Greenways Praha – Vídeň nejen morálně, ale i finančně.“

V mnoha městech byly současně s podpisem Memoranda slavnostně odhaleny informační panely Greenways. „Tím, že jsme informační panel instalovali, se jako město hlásíme k začlenění do Greenways Praha - Vídeň,“ říká náměstkyně primátora Českých Budějovic Ing. Popelová. „Tato stezka se zařadí do evropské sítě „Zelených stezek“ a umožní nám propagaci šetrné turistiky, postavené na partnerské spolupráci, v jihočeském regionu.“ Také Marie Hadravová z turistického informačního centra ve Veselí n. Lužnicí se připojuje: „Tato stezka je unikátní v tom, že se na jejím budování podílí velké množství partnerů – každý přispěje svým dílem, a tak se dají vytvořit velké věci. Snažíme se například o společnou propagaci po celé trase, a tím se vzájemně podporujeme.“

Greenways Praha – Vídeň je mezinárodní stezkou, a proto se na konci cesty na česko-rakouských hranicích český peloton potkal s rakouskými cyklisty a předal jim Memorandum, které pak putovalo dále ke starostům rakouských měst.

Greenways Praha - Vídeň je síť téměř 700 km tras a stezek pro cyklisty, pěší, jezdce na koních či vodáky. Na páteřní dálkovou cyklotrasu mezi Prahou a Vídní navazují tematické okruhy – Greenway řemesel a vyznání na Vysočině, Greenway Rožmberského dědictví v jižních Čechách či Greenway Lichtenštejnského dědictví na jižní Moravě.

Kontakt:

Juraj Flamik, Nadace Partnerství, národní koordinátor programu Greenways, greenways@ecn.cz, tel.: 542 422 763, mob. 606 763 117

Eva Bilíková, Nadace Partnerství, manažerka Greenways Praha – Vídeň, eva.bilikova@ecn.cz, tel.: 542 422 764, mob. 608 337 137

www.nadacepartnerstvi.cz,
www.prahawien.greenways.info

Vraťte vodě život

O posledním květnovém víkendu vyvrcholilo přijetím závěrečného „Prohlášení“ devítidenní setkání Sněmu dětí ČR pro životní prostředí (SDČR-ŽP), který se letos zaměřuje na problematiku znečištění vody. Toto setkání organizuje již jedenáctým rokem Agentura Koniklec. Letošní ročník probíhá díky finanční podpoře programu Státního fondu životního prostředí ČR a Royal Netherlands Embassy.

Téma „Voda, lidé a životní prostředí“ účastníky velice zajímá. Hovoří o tom i relativně vysoká účast na letošním setkání. 41 dětí reprezentujících jednotlivé kraje z celé České republiky se v závěru setkání shodlo na tom, že stav znečišťování vody je v ČR i přes značné zlepšení stále vážným problémem. Za závažné považují znečišťování vody nelegálním vypouštěním odpadů, ale upozornily také na potřebu výstavby čistíren odpadních vod v malých obcích, přirozených vodních toků a jejich niv, které mohou zmírnit průběh povodní lépe než přehrad. Navrhují hospodařit na zemědělské půdě tak, aby se zvýšilo vsakování vody

a omezila eroze. Doporučují zamezení další výstavby v nivách prostřednictvím úprav pojistek proti povodním.

Setkání vyvrcholilo v závěru týdne, kdy mohli členové Sněmu dětí v rámci panelové diskuse prezentovat svou půlroční práci a vyslechnout odpovědi na své otázky, jež si na základě své činnosti a získaných informací z přednášek vytvořili. Na otázky mladých lidí odpovídali Ing. Lubomír Petružela, CSc., ředitel VÚV T. G. Masaryka, Ing. Martin Dušek, ředitel AOPK, Ing. Daniel Pokorný z Ministerstva zemědělství a další zástupci ze SFŽP ČR, Povodí Labe a Vltava, s.p. a sdružení Arnika a Hnutí Duha.

V průběhu panelové diskuse byla též slavnostně zahájena výstava prací žáků základních škol a gymnázií zapojených do projektu „Studánky, potůčky, řeky“.

(tisková zpráva Agentury Koniklec a Sněmu dětí ČR pro životní prostředí)

Agentura Koniklec, Chelčického 12, 130 00 Praha 3, Václav Bratrych, tel.: 732 749 878, e-mail: sdcr@koniklec.cz, <http://sdcr@koniklec.cz>

První mimořádné zasedání smluvních stran Montrealského protokolu o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu

První mimořádné zasedání smluvních stran Montrealského protokolu o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, se konalo ve dnech 24. až 26. března 2004 v Montrealu v Kanadě na základě rozhodnutí přijatého 15. zasedáním smluvních stran v listopadu 2003. Mimořádnému zasedání smluvních stran předsedala Česká republika.

První mimořádné zasedání smluvních stran Montrealského protokolu navázalo na jednání 15. zasedání smluvních stran o otázkách omezení spotřeby methylbromidu, kde se tehdy nepodařilo dosáhnout konsensu v těchto bodech: návrh na doplnění Montrealského protokolu o podrobnější harmonogram redukce spotřeby methylbromidu v rozvojových státech pro období 2005 – 2015; nominace množství methylbromidu pro kritické použití v hospodářsky vyspělých smluvních stranách; podmínky pro povolování a vykazování spotřeby methylbromidu pro kritické použití ve smluvních stranách; procedury hodnocení nominací množství methylbromidu pro kritické použití Technickým výborem pro methylbromid (MBTOC).

K čemu slouží methylbromid

Methylbromid se používá jako dezinfekční prostředek již více než 50 let na ochranu před hmyzem, houby, bakteriemi, půdními viry, roztoči, červy a hloďavci. Má dosti vysokou účinnost proti plevelu. Výroba methylbromidu kulminovala v r. 1991 (téměř 77 000 tun) a rovněž tak spotřeba (téměř 65 000 tun), a to v převážné většině v hospodářsky vyspělých zemích (např. v USA se spotřebovalo přes 30 000 tun, v patnácti členských státech Evropské unie téměř 12 000 tun). Methylbromid byl proto zařazen mezi kontrolované látky v rámci Montrealského protokolu v r. 1992 z důvodu jeho negativního vlivu na stav ozonové vrstvy (podle posledního vědeckého vyhodnocení je jeho potenciál poškození ozonové vrstvy – ODP 0,38 a index přetrvání v atmosféře 0,7). V letech 1995 – 1997 byly odsouhlaseny harmonogramy jeho vyloučení z výroby a spotřeby v hospodářsky vyspělých zemích (k 1. lednu 2005) a v rozvojových zemích (k 1. lednu 2015).

Vzhledem ke svým vlastnostem se methylbromid dosud ve značném množství používá v zemědělství pro ochranu půdy (dezinfekci půdy před setbou) a plodin a úrody proti plísním (především při pěstování tabáku, jahod, rajčat, lilku, květin, především růží), a to zejména v rozvojových a méně již v hospodářsky vyspělých státech zvláště tropického a subtropického pásma. Méně se methylbromid používá na dezinfekci budov, lodí a letadel. Methylbromid je v zemích tropického a subtropického pásu používán také jako dezinfekční prostředek pro ošetření ovoce a potravin před dálkovou přepravou (QPS), na tuto oblast použití se však omezení Montrealského protokolu nevztahují.

JUDr. Jiří Hlaváček ukončuje mimořádné zasedání Montrealského protokolu

Alternativy existují

Postupně jsou nalézány vhodné alternativní látky (např. směsi methylbromidu s chloropicrinem, 1,3 dichloropropen, metham sodium, dazomet), které by používané methylbromid pro tyto účely v celosvětovém měřítku plně nahradily. V mnoha státech a firmách používajících ve velkém rozsahu methylbromid obchodní zájmy brání zavedení jeho dražších náhrad a zavádění nových technologií (např. solarizace, paření), nepoužívajících methylbromid. Průměrná cena 1 kg methylbromidu je nyní 10 USD.

Výroba methylbromidu pro kontrolované použití poklesla celosvětově na téměř 32 000 tun v r. 2001 v hospodářsky vyspělých zemích a na 2500 tun v rozvojových, kontrolovaná spotřeba pak na necelých 25 000 tun v hospodářsky vyspělých zemích, ale vzrostla na téměř 18 000 tun v rozvojových zemích. Methylbromid se vyrábí dnes jen v několika zemích (Čína, Francie, Indie, Izrael, Japonsko, Rumunsko, Ukrajina a USA), největšími výrobci jsou Izrael (44 % světové produkce) a USA (37 %). Pro QPS je vyráběno a spotřebováno dalších zhruba 12 000 tun methylbromidu.

Jednání o výjimkách

Hlavním bodem jednání, od kterého se pak vyvíjel pokrok v dalších bodech programu, bylo rozhodování o udělení výjimek z regulačních opatření pro spotřebu methylbromidu v hospodářsky vyspělých zemích pro rok 2005, které v souladu s článkem 2 H Protokolu musí vyloučit spotřebu a výrobu methylbromidu k 1. lednu 2005. V r. 1997 přijalo 9. zasedání smluvních stran rozhodnutí, které umožňuje poskytnout hospodářsky vyspělým státům po 1. lednu 2005 výjimku z důvodu nutnosti zajištění zásob pro řešení kritických situací (ošetření postižených půd, ošetření po sklizni, infekce plodin), avšak bez stanovení objemových limitů pro tyto výjimky.

Technický výbor pro methylbromid (MBTOC) v rámci Technologického a ekonomického hodnotícího panelu (TEAP) obdržel v roce 2003 a ještě počátkem roku 2004 k posouzení žádosti o výjimky z regulačních opatření pro rok 2005 z 18 států. Tyto státy původně požadovaly výjimky pro použití více než 17 000 tun methylbromidu, nejvíce USA (9900 tun) a také 8 členských států EU, především Itálie (2860 tun), Španělsko (1160 tun) a Francie (565 tun) a dále pak v menší míře Austrálie (205 tun), Japonsko (284 tun) a Kanada (55 tun). MBTOC nakonec doporučil smluvním stranám schválit výjimky 11 stá-

tům ve výši téměř 13 000 tun. Je nutné dodat, že smluvní strany mohou v případě náhlé kalamity (vypuknutí nevladatelných infekcí jinými náhradami) použít pro kritické účely až 300 tun s dodatečným souhlasem zasedání smluvních stran.

EU ve snaze limitovat výši povolovaných výjimek původně v červenci 2003 navrhla, aby jednotlivým státům-žadatelům byly udělovány výjimky maximálně do výše 20 – 25 % jejich spotřeby methylbromidu v r. 1991, který je pro udělování výjimek považován za základní. USA požadovaly limit ve výši 38,2 % základní spotřeby. V rámci jednání na 15. zasedání smluvních stran byla Evropská unie ochotna přistoupit na kompromis ve výši maximálně 30 %, USA trvaly na 36 %. S přihlédnutím k možnému vývoji a zlepšování dostupnosti náhrad doporučil TEAP, a také to podpořila EU, schvalovat výjimky pouze na dobu jednoho roku. USA se zatím nepodařilo prosadit udělování víceletých výjimek (v první etapě tříletých).

Náročný kompromis

Po velmi náročných jednáních, včetně separátních mezi delegacemi EU a USA zprostředkovaných prezidentem zasedání, náměstkem generálního tajemníka OSN a výkonným ředitelem Programu OSN pro životní prostředí a výkonným tajemníkem sekretariátu Montrealského protokolu, se podařilo dosáhnout konsensuálního kompromisního rozhodnutí v otázce množstevních výjimek pro kritické použití methylbromidu pro rok 2005 pro 11 hospodářsky vyspělých států a zároveň dalších rozhodnutí ohledně podmínek pro podávání žádostí o výjimky a pro jejich poskytování a pro podávání zpráv ze strany příslušných států o kritickém užití této látky. Bylo tedy nakonec zasedáním smluvních stran odsouhlaseno poskytnutí výjimek pro výrobu a spotřebu ve výši 12 153 tun pro 11 států (nejvíce pro USA 7659 tun, Itálii 2133 tun a Španělsko 1059 tun) za podmínky využití stávajících nevyužitých zásob methylbromidu z uplynulých let (1103 tun). Další podmínkou je dodržení konkrétního určení kategorií použití této látky a také množstevního objemu (např. USA 2865 tun na pěstování rajčat, 1833 tun na pěstování jahod, 1187 tun pro pěstování lilku, Itálie 871 tun na ochranu rajčat před plísňemi). Na novou výrobu methylbromidu pro kritické užití v těchto státech se vztahuje 30% ohraničení ve srovnání s rokem 1991. Smluvní strany mohou žádat o výjimku na jednotlivé roky, musí však prokázat snahu o minimalizování požadavků s ohledem na to, že hospodářsky vyspělé státy by již po 1. lednu 2005 měly vyloučit výrobu a spotřebu methylbromidu. Státy, které dosud žádají o výjimky, by mělo

donutit k urychlení vyloučení výroby a spotřeby vypracování podrobných národních strategií k 1. únoru 2006 a mezinárodní kontrola jejich plnění prostřednictvím TEAP.

Mimořádné zasedání rovněž přijalo rozhodnutí o komplexních podmínkách pro poskytování výjimek pro kritické užití methylbromidu a rovněž rozhodnutí o formátu a obsahu podávání zpráv ze strany států, který tak používá ještě methylbromid. Smluvní strany musí podrobně odůvodňovat žádosti včetně ekonomické a sociální rozvahy o dostupnosti náhrad, o výzkumu vhodných náhrad včetně informací o jejich procesu registrace a o situaci v jednotlivých sektorech žádajících výjimky. Účelem je podporovat ty podnikatelské subjekty, které jsou ochotny prosazovat bezmethylbromidové metody především v zemědělství a neznevýhodňovat je vůči subjektům neochotným uplatňovat nové výrobní technologie a postupy a žádajícím o výjimky.

Vzhledem k výhradám řady smluvních stran k dosavadní práci MBTOC při posuzování žádostí o výjimky bylo přijato rozhodnutí o vytvoření pracovní skupiny k vyhodnocení činnosti MBTOC a k vypracování nových účinnějších pravidel činnosti tohoto výboru včetně zajištění jeho dostatečného odborného, nezávislého a geograficky vyrovnaného složení. Výsledky práce této skupiny budou předloženy k posouzení smluvním stranám v červenci tohoto roku a k odsouhlasení pak na 16. zasedání smluvních stran v Praze.

Situace v ČR

V České republice platí zákaz výroby methylbromidu od 1. ledna 2002 a jeho dovoz od 1. ledna 2005. Do doby zákazu lze krýt dovozem relativně malou spotřebu methylbromidu v množství nejvýše 1 tuny ročně pro speciální účely, např. pro ochranu historických objektů a některých potravinářských provozů, sýpek a mlýnů před plísněmi a hmyzem. V ČR se methylbromid v zemědělství pro ochranu půdy nepoužívá. Spotřeba České republiky v r. 2001 dosáhla pouhých 12 % objemu spotřeby v r. 1991, v letech 2002 a 2003 byla již nulová. Pro případ nouze má ČR strategickou zásobu methylbromidu ve výši 3,2 tuny. Vzhledem k malému množství spotřebovávaného methylbromidu a k plnění národních limitů ČR podporuje účinné omezování spotřeby, a to jak v rámci EU, tak i v globálním měřítku. Přijaté rozhodnutí prvního mimořádného zasedání v případě řádně odůvodněné potřeby vytváří prostor pro ČR žádat o výjimky pro kritické účely, bylo by to však krokem zpět v uplatňované cestě plnění závazků Montrealského protokolu.

Spotřeba methylbromidu v ČR v porovnání s limity Montrealského protokolu a s ročními limity stanovenými zákonem č. 86/1995 Sb. a následně zákonem č. 86/2002 Sb. (v tunách)

Rok	1991	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Limity MP	10,8	8,1	5,4	5,4	3,24	3,24	0
Limity ČR	10,8	8,0	4,0	3,0	2,0	1,0	0
Skutečnost	10,8	3,0	1,3	0	0	(0 ?)	0

Spotřeba methylbromidu v ČR a hodnoty národních ročních limitů v porovnání s limitem Montrealského protokolu v %

Rok	1991	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Limity MP	100	75	50	50	30	30	0
Limity ČR	100	75	37	27,8	18,5	9,3	0
Skutečnost	100	27,8	12,0	0,0	0,0	(0,0 ?)	0

Rozvojové státy odmítají omezování

Na předchozí rozhodnutí navázalo rozhodnutí, odmítající původní návrh EU na změnu článku 5 Montrealského protokolu, jehož cílem bylo doplnit tento článek o harmonogram rychlejšího omezování výroby a spotřeby methylbromidu v rozvojových státech. Montrealský protokol ukládá rozvojovým státům vyloučit úplně výrobu a spotřebu této látky k 1. lednu 2015. Prozatím však neupravuje, jak rychle a v jakých množstvích má být spotřeba do uvedeného roku postupně omezována – kromě zmrazení na průměrnou úroveň let 1995 – 98 k 1. lednu 2002 a snížení o 20 % k 1. lednu 2005. EU navrhovala, aby rozvojové státy omezily spotřebu a výrobu k 1. lednu 2008 o 40 %, k 1. lednu 2010 o 60 % a k 1. lednu 2012 o 70 %. Ani tento nově modifikovaný návrh EU nenašel podporu ze strany rozvojových států (především největších spotřebitelů methylbromidu – Číny, Mexika, Guatemaly, Jihoafrické republiky a Zimbabwe) a některých hospodářsky vyspělých států (USA).

Rozvojové státy ve svých programech vycházejí v souladu se stávajícími ustanoveními Montrealského protokolu z předpokladu zmrazení spotřeby v r. 2002 na úrovni průměrné spotřeby z let 1995 – 98, kdy činila téměř 16 000 tun ročně, 20% snížení spotřeby v r. 2005 a úplného vyřazení methylbromidu ze spotřeby v r. 2015. S odvoláním na neschopnost řady hospodářsky vyspělých států s jejich výzkumným a ekonomickým potenciálem plnit svůj harmonogram vyloučení výroby a spotřeby methylbromidu, což jasně dokazují již první výjimky pro rok 2005, rozvojové státy tropického a subtropického pásma poukázaly na možné negativní dopady na jejich zemědělství a exportní komodity (tabák, květiny, jahody). Případný nový harmonogram by si vyžádal změny řady připravovaných nebo již zahájených téměř 40 projektů zaměřených na omezení spotřeby methylbromidu v 35 zemích s cílem dosáhnout dalšího snížení spotřeby methylbromidu o 8000 tun do r. 2009. Ze 126 zemí, klasifikovaných podle Montrealského protokolu jako rozvojové, používá nyní methylbromid 66 zemí, z toho jen 14 v množstvích větších než 300 tun ročně. V r. 2002 tyto země spotřebovaly už jen přes 13 000 tun methylbromidu. EU argumentovala tím, že již tak k roku 2009 dojde k faktickému snížení spotřeby o 8000 tun, tj. o 65 % proti skutečnému stavu v r. 2002, což koresponduje s iniciativním návrhem EU.

Pomoc rozvojovým zemím

Mimořádné zasedání proto přijalo rozhodnutí o odsunutí dalšího jednání k této problematice až na

17. zasedání smluvních stran v r. 2005, kdy se bude i nadále zvažovat návrh EU a podporovat stávající a nové dobrovolné závazky rozvojových států urychlit vylučování spotřeby a výroby methylbromidu za pomoci Mnohostranného fondu pro plnění Montrealského protokolu. Multilaterální fond disponuje na roky 2003 – 2005 finančními prostředky ve výši 573 mil. USD na snižování a postupné vyřazování látek poškozujících ozonovou vrstvu, včetně methylbromidu, v rozvojových zemích.

Závěr: musíme být zodpovědní

Na závěr mimořádného zasedání smluvních stran se obrátily členské státy Evropské unie a dalších 26

států, včetně České republiky, na ostatní smluvní strany s prohlášením, potvrzujícím jejich záměr ve vnitrostátních podmínkách přijmout příslušná opatření k výraznému snížení výroby a spotřeby methylbromidu všude tam, kde za něj existují technicky a ekonomicky dostupné náhrady.

Mimořádné zasedání smluvních stran Montrealského protokolu skončilo tedy velkým kompromisem, ale zároveň donutilo smluvní

strany, aby opětovně potvrdily své odhodlání přistupovat k ochraně ozonové vrstvy zodpovědně. Jednání k výjimkám pro kritické používání methylbromidu může být inspirativním pro další environmentální smlouvy, především pro Stockholmskou úmluvu o persistentních organických polutantech, která vstoupila v platnost v květnu 2004 a rovněž tak i pro Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu. Je zároveň i připomenutím smluvním stranám, že ambiciózní cíle musí být při svém stanovování zvažovány velmi pečlivě, neboť jejich pozdější neplnění a žádosti o výjimky mohou zpochybnit kredibilitu úsilí jednotlivých smluvních stran na mezinárodním fóru, včetně podnikatelského, ale i v očích veřejnosti. Je dobře, že Česká republika patří k těm státům, které vynakládají maximální úsilí, aby svým závazkům dostály.

Řádné 16. zasedání smluvních stran Montrealského protokolu se uskutečnilo ve dnech 22. – 26. listopadu 2004 v hlavním městě České republiky v Praze.

JUDr. Jiří Hlaváček,
prezident Prvního mimořádného zasedání smluvních stran Montrealského protokolu o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, vedoucí delegace ČR na Prvním mimořádném zasedání smluvních stran Montrealského protokolu

Oddělení obecné ochrany přírody a krajiny se představuje

Dne 1. 2. 2004 v návaznosti na restrukturalizaci sekce Ochrany přírody a krajiny bylo v rámci Odboru ekologie krajiny a lesa nově koncipováno Oddělení obecné ochrany přírody a krajiny.

Hlavní úkoly

Vznik tohoto oddělení nebyl zcela náhodný, protože si ho vyžádala nejen praxe v rámci naplňování cílů ochrany přírody a krajiny v oblasti tzv. volné krajiny, ale především povinnost dostát závazkům vyplývajícím ze zákona č. 114/1992 Sb. Jedná se konkrétně o naplňování ustanovení §§ 4 – 13, zákona č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Jeho činnost by měla být rozvíjena v následujících oblastech:

- 1) ochrany a vymezení územních systémů ekologické stability
- 2) sledování a přijímání opatření k problematice rozšiřování geograficky nepůvodních rostlin a živočichů a kříženců rostlin a živočichů ve volné krajině
- 3) ochrany krajinného rázu,
- 4) ochrany významných krajinných prvků
- 5) ochrany dřevin rostoucích mimo les
- 6) obecné ochrany druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů
- 7) obnovy a vytváření nových přírodně hodnotných ekosystémů
- 8) ovlivňování režimu vod v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů
- 10) ochrany krajiny pro ekologicky vhodné formy hospodářského využívání, turistiky a rekreace

Hlavní problémy

V současné době je oddělení nuceno „hasit požáry“ a odstraňovat nejkřiklavější dluhy v obecné ochraně přírody, které byly v minulosti buď záměrně nebo z neznalosti opomíjeny. Na jednu stranu je tato reakce pochopitelná – na druhou stranu velmi znepokojující a zarážející.

Problematiky, které v současné době oddělení řeší, jsou následující:

- a) problematika krajinného rázu,
- b) problematika zásahů do VKP vodní tok – údolní niva,
- c) problematika obnovitelných zdrojů energie z pozice obecné ochrany přírody a invazních druhů rostlin,
- d) problematika ÚSES.

V podstatě jde o to, abychom pomocí stávajících nástrojů legislativního, ekonomického, ale i osvětového charakteru dokázali vytvářet koncepční materiály uceleného charakteru a podmínky pro řešení nejen ve vztahu k výše uvedeným problematikám (oblastem, vyplývajícím ze zákona), ale v praxi uplatňovat a prosazovat tzv. ekosystémový přístup k ochraně přírody v intencích ekologické politiky EU.

Tento přístup, resp. jeho prosazení, však naráží v praxi na značné problémy, se kterými jsme se dosud (i přes krátkou existenci oddělení) setkali.

Jedním z nich je samotný fakt obecné ochrany přírody, její uchopení a definování. Na rozdíl od ochrany zvláštní (která má přesně vymezeny mantinely např. ve zvláště chráněných územích, předmětech ochrany, atd.), ochrana obecná musí pracovat s pojmy, definicemi, vztahy v přírodě a skutečnostmi, které nejsou na první pohled zřejmé, ale přesto jsou objektivně existující.

Často narážíme nejen na nepochopení, ale i na základní neznalosti fungování ekosystémů, jejich vzájemných vazeb a v neposlední řadě i na neznalost jejich charakteristik.

Zarážející je, že na toto nepochopení narážíme u kolegů „z profese“, omluvitelné je snad u kolegů z jiných resortů.

Jeden příklad za všechny

V rámci „odstraňování starých dluhů v obecné ochraně“ se (kromě jiného) zabýváme zpracováním metodického pokynu k zásahům do VKP vodní tok – údolní niva. Tento metodický pokyn je připravován ve spolupráci s MZe, resp. se správcí toků.

Již v počátku jsme narazili na problém odlišného chápání pojmů. Zatímco v pojetí ekologickém je vodní tok zcela jednoznačně definovaným ekosystémem (se svými vnitřními i vnějšími vazbami), tak v případě správců jde pouze o médium (vodu) nebo prostředek, kterak provést vodu (pokud možno bezeškodně) z bodu A do bodu B.

Na první pohled by se mohlo zdát, že jde o neekologický pohled. Bohužel dikce vodního zákona jiný výklad neumožňuje a správci jsou povinni se jím řídit.

Takže se v současné snažíme najít společné východisko, které lze spatřovat v určité harmonizaci představované Rámcovou směrnicí vodní politiky 2000/60/ES Evropského parlamentu a rady ze dne 23. října a zák. č. 20/2004, kterým se mění zák. č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

Obecná ochrana přírody by ve své podstatě měla v praxi představovat aplikaci obecných a za všech okolností platných pravidel, ekologických zákonitostí a vztahů v přírodě na legislativním základě. Nelze se tedy spokojit s pohledem na danou problematiku, který je představován jedním subjektem. Ten na ni bude vždy hledět ze svých pozic a zájmů.

A tak si musíme uvědomit určitou nadčasovost a neopominutelnost ochrany přírody (nejen obecné), která si v §1 zákona č. 114/1992 Sb. vytkla za cíl přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás a k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji.

RNDr. Josef Vopálka,
odbor ekologie krajiny a lesa MŽP

Informace o postupu sanací ekologických škod po Sovětské armádě v r. 2003

Povinnost zajišťovat nápravu ekologických škod po Sovětské armádě byla uložena MŽP usnesením vlády ČR č. 2 ze dne 6. ledna 1993.

Od začátku sanačních prací v r. 1991 bylo do konce r. 2003 vyčerpáno 1 191,9 mil. Kč, do plánovaného ukončení v r. 2012 se předpokládá vynaložení dalších cca 300 mil. Kč.

Odbor ekologických škod (OES) obdržel na r. 2003 finanční prostředky ve výši 62 710 000 Kč. Čerpání finančních prostředků ke dni 31.12. 2003 činilo 61 989 460,25 Kč, z toho náklady na supervizní činnost byly 1 420 598,80 Kč (tj. 2,3 %). Přehled finančního čerpání v r. 2003 na jednotlivých lokalitách je uveden v tab. č. 1.

Smlouvy s jednotlivými zhotoviteli sanace byly původně uzavírány zejména prostřednictvím komisionářských smluv s obcemi, na jejichž území se dané lokality s ekologickou škodou nacházejí a které mají bezprostřední zájem na zabezpečení kvalitního průběhu sanačního zákroku. Komisionářské smlouvy byly uzavírány na základě výsledků výběrových řízení dle zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění, konaných v r. 1997 (lokalita Hradčany, Milovice – Boží Dar, Milovice – tábor), v r. 1999 (lokalita Všeň – les). Na lokalitě Luštěnice sanační práce probíhají již na základě smlouvy o dílo uzavřené přímo s vítězem výběrového řízení.

V srpnu 2003 byla vyhlášena veřejná obchodní soutěž na dokončení sanace lokality Kuřívody. V prosinci 2003 byla podepsána smlouva o dílo s vítězem výběrového řízení. Celková cena zakázky činí 26 978 490, Kč, včetně DPH. Zhotovitel se zavazuje dosáhnout odstranění kontaminantu na cílové limity sanace v celém prostoru zakázky do konce r. 2008, následovat bude tříletý postsanační monitoring. Na dosažení sanačních limitů zhotovitel poskytl záruku v trvání 5 let.

V r. 2003 byly zadány nové zakázky na sanaci dvou dílčích lokalit lokality Milovice – Boží Dar (Boží Dar – čistírna a Boží Dar – lokalita N6/1) a dále zakázky v části lokality Milovice – tábor (sanace nádrží PHM v Armádní ulici), na sanační práce na dílčí lokalitě kasárna „U zastávky“ ve Vysokém Mýtě, na zhotovení analýz rizika na lokalitě skládky v Rokytnici v Orlických horách a v areálu bývalých kasáren v Bruntále a na doplňkové průzkumné-monitorovací práce v oblasti bývalého vojenského újezdu Mladá. Ve všech případech byly uzavřeny smlouvy o dílo přímo s vítězi výběrových řízení. Na všech vyjmenovaných lokalitách byla stará ekologická zátěž prokazatelně způsobena činností dřívější Sovětské armády.

Aktuální stav sanace na jednotlivých lokalitách

A. Stávající lokality

I. Lokalita Hradčany

Bývalé vojenské letiště Hradčany (obec Ralsko, bývalý okr. Česká Lípa) patří mezi lokality s nejroz-

sáhlejší kontaminovanou plochou a mírou rizika v ČR. Sanace na lokalitě probíhá od r. 1991. Hlavním kontaminantem jsou ropné uhlovodíky. Znečištěny jsou zeminy i podzemní vody. Sanace chlorovaných uhlovodíků byla na lokalitě ukončena v roce 2002. Ohroženým recipientem je řeka Ploučnice a jímací území pitné vody Červený vrch. Závažnost kontaminace podzemní vody ve jmenované lokalitě je zesílena tím, že území náleží k bilančně nejvýznamnějšímu hydrogeologickému rajónu v České republice (území se nalézá v Chráněné oblasti přirozené akumulace podzemních vod Severočeská křída).

Sanace zemin a podzemních vod probíhá v oblasti tzv. západního a východního stáčíště na sanačních polích vybudovaných na ploše 24 ha.

V roce 2003 pokračovala sanace zemin a podzemních vod kontaminovaných ropnými látkami metodou řízené aerobní biodegradace. Biodegradční procesy se podporovaly vháněním stlačeného vzduchu (air sparging) pod hladinu podzemních vod a se souhlasem Krajského úřadu Liberec dávkováním živin formou průmyslových hnojiv. V provozu bylo 50 kompresorů, jejichž pomocí se vzduch vtláčoval do 950 air spargingových vrtů.

Celkem bylo v r. 2003 z kontaminovaných podzemních vod a zemin odstraněno 412 tun ropných uhlovodíků. Celková bilance sanace v období 1997 – 2003 dosáhla 1562 tun.

II. Lokalita Milovice – Boží Dar, včetně dílčích lokalit Čistírna a N 6/1

Jedná se o bývalé vojenské letiště Boží Dar, obec Milovice, býv. okres Nymburk. Jednorázové sanační práce havarijního charakteru na lokalitě proběhly v r. 1981 a v r. 1990. Kontinuální sanační práce probíhají na lokalitě od r. 1994. Ohrožené recipienty jsou studna VaK Nymburk a dvě vojenské studny, středem letištní plochy prochází hranice ochranného pásma jímacího území minerálních vod lázní Poděbrady. Hlavními kontaminanty jsou ropné uhlovodíky (letecký petrolej, motorová nafta, benzín), na dílčí lokalitě Čistírna chlorované ethyleny. Znečištěny jsou zeminy i podzemní vody.

Z důvodu prokázání masivního znečištění podzemních vod CIU nad rámec původních bilancí na dílčí lokalitě Čistírna, přímo ohrožujícího studnu VaK Nymburk, byla zadána nová zakázka na dokončení sanace této dílčí lokality s plánovaným ukončením do konce r. 2005.

Na dílčí lokalitě N6/1 byla opakovaně zjištěna přítomnost volné fáze ropných uhlovodíků. S ohledem na stanovené cílové limity celé lokality byla zadána nová dílčí zakázka k dokončení sanace podzemní vody i zemin kontaminovaných ropnými uhlovodíky s plánovaným ukončením do konce r. 2007. Byla roz-

šířena síť sanačních vrtů a byly provedeny přípravné práce na odtěžbu kontaminovaných zemín.

Celkem bylo v r. 2003 z kontaminovaných podzemních vod a zemín na Božím Daru, včetně Čistírny a N 6/1, odstraněno 85 kg ropných uhlovodíků a 184 kg CIU.

III. Milovice – tábor

Sanační práce na lokalitě Milovice – tábor (býv. okres Nymburk) probíhají v současné podobě od r. 1996 a zahrnují 3 dílčí lokality (Velkosklad, Horní autopark a Jižní okraj).

Hlavním polutantem na lokalitě je směs ropných uhlovodíků. Na lokalitě Jižní okraj a v jednom vrtu na lokalitě Velkosklad se vyskytuje znečištění chlorovanými uhlovodíky. Kontaminovány jsou zeminy i podzemní vody. Hlavním ohroženým recipientem je tok řeky Mlýnařice, k jeho ochraně je na dílčí lokalitě Jižní okraj provozována hydraulická clona.

Během sanačních prací v r. 2003 byly rámcově prováděny tyto práce:

1. Čerpání kontaminovaných podzemních vod a jejich čištění přes sanační stanici.
2. Stimulování přirozené atenuace zasakováním roztoku dusičnanů.
3. Na lokalitě Jižní okraj je zároveň provozována hydraulická clona zamezující šíření kontaminace do širšího okolí.
4. Monitoring lokality rozšířený o sledování podmínek přirozené atenuace.

Vzhledem k nestálým výtěžnostem a potřebě omezit celkový objem prací nebyl v této etapě prováděn venting nesaturované zóny.

V průběhu sanačních prací v r. 2003 byly z horninového prostředí odstraněny tyto přibližné objemy polutantů: Velkosklad – 340 kg ropných uhlovodíků, Jižní okraj – 320 kg ropných uhlovodíků, Horní autopark – 190 kg CIU.

V r. 1999 byly mimo vytčené oblasti Milovice – tábor (Armádní ul.) objeveny zemní ocelové nádrže. Byla provedena rekognoskace dílčí lokality se závěrem, že nehrozí akutní riziko šíření kontaminace do okolí. Bylo rozhodnuto, že sanace lokality bude řešena v příštích letech v závislosti na finančních možnostech rozpočtu na sanaci lokalit po Sovětské armádě. Úspory v rozpočtu na sanaci lokality Milovice – tábor ke konci r. 2003 zadání a realizaci této dílčí nové zakázky umožnily. Technické práce spočívaly v odčerpání a přečištění obsahu ze čtyř ocelových nádrží výšky cca 2 m a délky cca 9 m zakopaných v zemi, v odtěžení nádrží, jejich rozřezání a odvezení do sběru. Součástí technických prací byl monitoring podložních zemín v oblasti dna úložiště a po negativním výsledku byl výkop zavezen a zhuštěn inertním materiálem.

IV. Všejanya – les

Sanační práce na lokalitě Všejanya – les (býv. okres Nymburk a Mladá Boleslav) probíhají od r. 1991. Hlavní kontaminanty jsou ropné uhlovodíky, směs PHM sovětské i čs. provenience. Kontaminovány jsou zeminy a podzemní vody. Ohroženým recipientem je

hydrogeologická struktura turonských sedimentů s jímacím vrtem pro zásobování letiště Boží Dar.

V r. 2003 pokračovalo sanační čerpání ze sanačních vrtů na dílčí lokalitě „periférie“, jejichž počet byl za účelem intenzifikace sanace zvýšen. Tím meziročně stoupla několikanásobně výtěžnost produktu a efektivita sanace. Na ostatním rozsáhlém území pokračovaly již jen monitorovací práce. V r. 2003 bylo z kontaminovaných podzemních vod a zemín celkem odstraněno 1550 kg ropných uhlovodíků.

V. Luštěnice

Jedná se o bývalý vojenský výcvikový prostor Luštěnice, obec Luštěnice (bývalý okres Mladá Boleslav). Na průzkum znečištění, jenž byl proveden v r. 1991, navazovala první etapa sanačního zásahu (1992 – 1996). Hlavními kontaminanty jsou ropné uhlovodíky (benzíny, petroleje, plynové oleje, mazací oleje), na jedné z dvou dílčích lokalit se vyskytují podružně i chlorované uhlovodíky. Cílem sanačních prací je odstranění volné fáze ropných uhlovodíků na hladině podzemní vody. V blízkém okolí je nejvýznamnější chráněná přírodní památka – Polní rybník nedaleko obce Struhy, po okrajích kontaminovaného území jsou definovány lokální biokoridory (podél vodních toků Vlkava, Jizera a mezi lesem oblastí Kristiánu) a lokální biocentrum (SZ od Luštěnic) dle lokálního ÚSES.

V roce 2003 pokračovaly sanační práce dle schváleného prováděcího projektu. Byly ověřovány další metody intenzifikace sanačního zásahu (zasakování NO_3^- do podzemní vody, torpédování vrtů, atd.). Sanačním zásahem bylo za rok 2003 odstraněno 260 kg ropných uhlovodíků.

VI. Kuřívody

V prosinci 2003, kdy byla podepsána smlouva s vítězem veřejné obchodní soutěže, byly neprodleně realizovány práce v objemu 522 900 Kč včetně DPH. V současné době probíhá doprůzkum lokality, vlastní sanační zásah s dosažením sanačních limitů je projektován do konce roku 2008 s následným tříletým postsanačním monitoringem. Hlavním kontaminantem jsou chlorované uhlovodíky v podzemní vodě (koncentrace v řádu nižších desítek tisíc mg/l, maxima přes 100 000 mg/l).

B. Nově zařazené lokality

I. Lokalita Dolní Rokytnice – skládka (Orlické hory)

Skládka Dolní Rokytnice se nachází v obci Pěčín, přibližně 700 m jihozápadně od zastavěného území obce Rokytnice v Orlických horách. Zájmová oblast skládky spadá do CHOPAVu Žamberk – Králíky. Objem a charakter uložených odpadů skládky nejsou známy. Ohroženým recipientem je potok Suchá vzdálený cca 700 m JZ od skládky, k jehož kontaminaci může docházet bezejmenným přítokem pramenícím pod skládkou za období normálních nebo zvýšených srážkových úhrnů.

V minulých letech pro nedostatek prostředků OEŠ nezadal ověření rizika této lokality, ačkoliv o to opakovaně žádal příslušný bývalý okresní úřad. OEŠ v rámci vytvořené finanční rezervy v r. 2003 a na základě urgency Krajského úřadu Královéhradeckého kraje dle §49b zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, zadal formou výzvy vypracování „analýzy rizika ekologické zátěže váznoucí na bývalé skládce po Sovětské armádě u Rokytnice (v Dolní Rokytnici) v Orlických horách“.

Po technické stránce byly vyhloubeny pozorovací vrty a provedeny odběry a analýzy vzorků zemin a vody. Výsledky byly zapracovány do analýzy rizik.

II. Doplnkové průzkumné monitorovací sledování jakosti podzemních vod a inventarizace vrtů – bývalý vojenský újezd MLADÁ

Rozsáhlá síť sanačních a monitorovacích vrtů na tomto území vznikala již za pobytu SA a prakticky se neustále doplňuje až do současnosti v rámci jednotlivých zakázek na dokončení sanace dílčích lokalit.

OEŠ zadal formou výzvy zájemci o veřejnou zakázku k podání nabídky podle §49b zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, „provedení monitoringu zbytkové staré ekologické zátěže zasaženého oběhu podzemních vod v první zvodni s inventarizací vrtů v prostoru bývalého vojenského újezdu MLADÁ“.

Cílem zadání bylo v rámci oblasti Mladá podrobně zdokumentovat veškeré existující vrty, kterých je téměř 700 kusů. Většina se jich již dlouho nevyužívá a nebyl znám ani jejich technický stav. Některé jsou nyní již v havarijním stavu. Dalším cílem je výběr již nepotřebných a havarovaných vrtů k postupné likvidaci především v již nesanovaných oblastech, kde je uspokojivá míra znečištění podzemních vod. Hlavním cílem byl monitoring podzemní vody k poskytnutí plošné představy o úrovni kontaminace, resp. i v některých problémových dílčích lokalitách, kde již nebyl monitoring dlouho prováděn.

Po technické stránce proběhly vzorkování a analýzy vod a identifikace vrtů s jejich lokalizací či zaměřením i pomocí stanice GPS.

Bývalý vojenský újezd Mladá (s bezprostředně přilehlým okolím, kde též leží ekologicky problematické dílčí lokality – údolí potoka Mlynařice, skládka po SA: Sojovice, Benátecká Vrutice, Fišerka a Vápensko) je zhruba vymezen prostorem mezi řekou Jizerou a drobnějšími povrchovými toky Vlkavou a Mlynařicí a pokrývá území od Brodců a Luštěnic na severu až po Zbožíčko, Milovice a Lysou nad Labem na jihu, zaujímá značnou plochu cca 65 – 70 km². V popsaném území, využívaném v minulém století armádami více států a v posledním období od sedmdesátých let 20. století Sovětskou armádou, vznikly závažné škody na přírodním prostředí, které řeší již od devadesátých let minulého století MŽP ve spolupráci s odbornými firmami (průzkumnými, sanačními, odpadářskými, stavebními, supervizními atd.), a to především na 16 dominantních dílčích lokalitách. V rámci prací na těchto lokalitách se již po období více jak 15 let zdařilo ve značném měřítku eliminovat

míru staré ekologické zátěže na přijatelnou úroveň (ověřenou povětšinou nerozsáhlým monitoringem jakosti přírodnin – téměř výlučně podzemních vod v první zvodni – v období po ukončení sanačního zásahu), na některých rozsáhlejších lokalitách na území Mladé však sanační práce dosud pokračují (Luštěnice, Všejanya les, Milovice letiště Boží Dar, Milovice tábor).

III. Lokalita kasárna „U zastávky“ Vysoké Mýto

Z důvodu, že město Vysoké Mýto loni požádalo OEŠ o sanaci jímky s obsahem látek charakteru nebezpečného odpadu, která byla objevena v r. 2003 v prostoru bývalých kasáren po SA, bylo zadáno „provedení průzkumných prací u kontaminované jímky a odtěžení jejího obsahu a kontaminovaných konstrukcí včetně zemin v jejím okolí a likvidaci kontaminovaných materiálů, které pocházejí z činnosti Sovětské armády ve Vysokém Mýtu v prostoru bývalých kasáren „U zastávky““, a to formou výzvy zájemci o veřejnou zakázku k podání nabídky podle §49b zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.

Technické práce spočívaly v odčerpání 1 tuny ropných uhlovodíků z jímky a v její demolici, přičemž bylo odtěženo celkem 20,78 tuny znečištěného materiálu. Průzkumem nebylo zjištěno další znečištění zemin v okolí jímky, výkop po odtěžení byl zasypan a povrch upraven tak, aby byl bezpečný pro pohyb osob a vozidel.

V širším okolí výkopu byly provedeny sondážní a geofyzikální průzkumné práce. Další duté podzemní prostory nebyly objeveny. Cíl zakázky byl splněn a nebyla navržena žádná další nápravná opatření.

IV. Bývalý areál kasáren vojsk Sovětské armády v Bruntále

MŽP zadalo na základě žádosti Města Bruntálu, vlastníka pozemků bývalého areálu kasáren vojsk Sovětské armády v Bruntále, novou zakázku „Průzkum kontaminace, analýza rizika ekologické zátěže váznoucí na pozemcích bývalého areálu kasáren vojsk Sovětské armády v Bruntále“ (formou výzvy zájemci o veřejnou zakázku podle §49b zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů). Cílem zadané zakázky je komplexní prověření rizikovosti staré ekologické zátěže ve zmíněném prostoru ve vztahu k životnímu prostředí a ve vztahu k potenciálním příjemcům rizikových látek – vodoteč Černý potok, Kobylí potok, podzemní voda odtékají z předmětného prostoru, využíváný zdroj podzemní vody v areálu Jesenických mlékáren a populace v blízkosti dotčeného území.

Z á v ě r

V r. 2003 pokračovala sanace lokalit po Sovětské armádě na pěti lokalitách: Hradčany, Milovice – Boží Dar, Milovice – tábor, Všejanya – les a Luštěnice. Na sanaci lokality Kuřívody byla vyhlášena veřejná obchodní soutěž. Vzhledem k jejímu ukončení v listopadu 2003 nebyla z přiděleného rozpočtu čer-

pána plánovaná částka ve výši 3 mil. Kč. Takto získané úspory v rozpočtu OEŠ umožnily zadání veřejných zakázek na sanaci jímky na lokalitě Vysoké Mýto, na zhotovení analýz rizika na lokalitách skládky v Rokytnici a v prostoru bývalých kasáren po SA v Bruntále. Tyto analýzy rizika byly opakovány a bylo rozhodnuto o dalším postupu. Na území bývalého prostoru Mladá bylo realizováno doplňkové průzkumné monitorovací sledování jakosti podzemních vod a inventarizace vrtů. Z úspor na sanaci lokality Milovice-tábor byla zrealizována sanace nádrží PHM na dílčí lokalitě Armádní ul.

V r. 2003 bylo ze zemin a podzemních vod celkem odstraněno cca 414,6 t ropných uhlovodíků a 374 kg chlorovaných uhlovodíků. Realizované práce pro-

běhly dle schválených prováděcích projektů a byly kontrolovány jak z hlediska realizace, tak z hlediska efektivity sanačních prací. Sanační práce byly metodicky vedeny ze strany odboru ekologických škod, kontrola průběhu zakázek byla zajištěna pomocí supervize MŽP a komisionářů.

V r. 2004 budou probíhat sanační práce na šesti lokalitách, tedy Hradčany, Milovice – Boží Dar, Milovice – tábor, Všejanya – les, Luštěnice a Kuřívody.

Eventuální nápravná opatření na některých nově zařazených lokalitách budou prováděna dle možnosti přidělených finančních prostředků.

(zpracoval odbor ekologických škod MŽP)

Tab. č. 1 – Přehled finančního čerpání na jednotlivých lokalitách v r. 2003

Lokalita	druh práce	komisionář / zhotovitel	nasmloouváno s DPH	proplac. k 31. 12. 2003
Hradčany	celkem		41 512 765,00	41 513 348,00
	sanace	KAP, spol. s r.o.	40 623 900,00	40 623 900,00
	supervize	GEO-Group, a.s.	788 865,00	789 448,00
	komisionář	ObÚ Ralsko	100 000,00	100 000,00
Milovice - Boží Dar	celkem		500 813,00	500 813,00
	sanace	Vodní zdroje Holešov, a.s.	436 161,00	436 161,00
	supervize	AGSS, s.r.o.	29 652,00	29 652,00
	komisionář	MěÚ Milovice	35 000,00	35 000,00
Milovice - tábor	celkem		10 055 046,40	9 657 215,10
	Armádní ul.	Karel Kliner		478 951,30
	sanace	OPV, s.r.o.	9 618 455,40	8 516 568,30
	supervize	Vodní zdroje, a.s.	376 591,00	376 586,00
	AR	Vodní zdroje, a.s.		225 109,50
	komisionář	MěÚ Milovice	60 000,00	60 000,00
Všejanya - les	celkem		1 852 257,00	1 852 257,00
	sanace	Vodní zdroje Holešov, a.s.	1 743 257,00	1 743 257,00
	supervize	AQUATEST SG, a.s.	85 000,00	85 000,00
	komisionář	Obec Všejanya	24 000,00	24 000,00
Vysoké Mýto	celkem		476 021,10	370 076,10
	doprůzkum	GGs Litomyšl	370 076,10	370 076,10
LUŠTĚNICE	celkem		2 683 264,50	2 568 502,70
	sanace	Vodní zdroje a.s.	2 584 197,00	2 469 435,20
	supervize	AQUATEST a.s.	99 067,50	99 067,50
Boží Dar-N6/1	celkem		593 139,80	593 139,80
	supervize	AGSS, s.r.o.	19 566,80	19 566,80
	sanace	Vodní zdroje Holešov, a.s.	573 573,00	573 573,00
Boží Dar - čistírna	celkem		1 039 866,25	1 039 866,25
	sanace	Vodní zdroje Holešov, a.s.	1 018 588,00	1 018 588,00
	supervize	AGSS, s.r.o.	21 278,25	21 278,25
Kuřívody	celkem		574 476,00	590 919,00
	monitoring	Vodní zdroje, a.s.	51 576,00	51 576,00
	inzerát		0,00	16 443,00
	sanace	AQUATEST, a.s.	522 900,00	522 900,00
Rokytnice	AR	Vodní zdroje GLS	596 127,00	596 127,00
Mladá	monitoring	AGSS, s.r.o.	949 966,50	949 966,50
Bruntál	AR	GHE, a.s.	1 835 914,50	1 757 229,80
CELKEM			62 669 657,05	61 989 460,25

Informace o výsledku prací realizovaných v roce 2003 dle odstavce 4 § 42, zákona č. 254/2001 Sb., o vodách

Popisovaná povinnost vznikla novelizací zákona 254/2001 Sb. o vodách, když pro rok 2003 bylo znění odstavce 4 § 42, tohoto zákona novelizováno zákonem č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů. Povinnost financovat práce uvedené v odst. 4 byla přenesena na ústřední vodoprávní úřad, kterým je dle § 108 odst. 2 tohoto zákona MŽP. Tato novela zákona nabyla účinnosti dnem 1. 1. 2003.

Postup řešení

1. Z důvodu řešitelnosti závazků plynoucích z novely zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, vyřizovat a vynakládat svěřené prostředky, byly zpracovány dvě směrnice MŽP:
 - č. 9/2003 pro financování dlouhodobých havárií na povrchových a podzemních vodách, č.j. M/200203/03, z 30. 4. 2003,
 - č. 10/2003 pro financování okamžitých havárií, č.j. M/200204/03, z 30. 4. 2003.
 Obě směrnice byly schváleny poradou vedení dne 30. 4. 2003.
2. Práce byly hrazeny z rozpočtové položky 3732 5169 2000/73. Původně se jednalo o částku 50 mil. Kč. Tato suma byla navýšena o účelovou dotaci Ministerstva financí (určena pro sanaci lokality Bor u Skutče) ve výši 6 mil. Kč.
3. Požadavky na MŽP byly zpracovávány následujícím způsobem:
 - dlouhodobé havárie byly projednávány s žadateli ze strany krajů nebo pověřených obcí a byly odsouhlaseny k realizaci na základě potvrzení oprávněnosti podnětu ze strany územně příslušného oblastního inspektorátu ČIŽP a po ověření majetkoprávních poměrů, resp. toho, že původce skutečně neexistuje. Zhotovitelé jednotlivých zadaných úkolů byli vybíráni na základě zákona 199/94 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. Ke kontrole jejich prací byly ze stejné rozpočtové položky (dle směrnice č. 9/2003), dle zákona 199/94 Sb., o zadávání veřejných zakázek, zadávány opo-
nentury, resp. supervize zadaných prací,
 - okamžité havárie byly řešeny ve spolupráci s odborem ochrany vod, který jednotlivé žádosti posuzoval. Na základě stanovisek OOV a vyjádření příslušného oblastního inspektorátu ČIŽP bylo uhrazení akcí schvalováno a následně MŽP propláceno.

Přehled lokalit

Přehled řešených lokalit je uveden v tabulce na následující straně. Lokality lze rozdělit do několika skupin:

- a) převzaté závazky, které byly řešeny a financovány bývalými okresními úřady – jednalo se o lokality KOVO Bzenec a Bor u Skutče, což jsou závažné sanace dlouhodobých havárií na podzemních vodách, u nichž bylo nezbytné kontinuálně pokračovat, neboť v opačném případě by došlo k znehodnocení již realizovaných protihavarijních prací. Další lokalitou byl Agrolip Louka,

- kde bylo požadováno realizovat monitoring po sanaci zátěže. Všechny tyto lokality byly okresními úřady předány na MŽP koncem roku 2002,
- b) řešení starších a aktuálních podnětů okresních, resp. krajských úřadů, které měl odbor ekologických škod MŽP k dispozici nebo které byly během roku 2003 na MŽP předány – v tomto případě se u 11 lokalit jednalo o zadání hydrogeologického průzkumu a zpracování analýzy rizika, u dvou lokalit byla realizována protihavarijní opatření směřovaná k zamezení dlouhodobé havárie na podzemních, resp. povrchových vodách (podrobnosti viz tabulka),
- c) okamžité havárie.

*Poznámka: Realizace bezodkladných opatření v prostoru bývalé obalovny živichných směsí společnosti Strabag, a.s. v Milevsku (viz * v tabulce) vyhovovala dle odst. 4, § 42 zákona 254/2001 Sb., o vodách ve znění zákona 320/2002 Sb., a požadavkům Směrnice č. 9/2003, ale její realizace představovala samostatnou akci, která nebyla hrazena z výše uvedené rozpočtové položky. Z rozpočtové položky 3732 5169 2000/73 byl uhrazen dílčí protihavarijní zásah a supervize obou akcí na této lokalitě. OEŠ byl rovněž odpovědný za přesun účelové dotace ve výši 6,5 mil Kč poskytnuté Ministerstvem financí na základě UV 509/2002 z rozpočtové položky určené pro tuto akci (3732 5121 2000/73) na město Milevsko.*

Závěr

Z celkové částky 56 mil. Kč vyhrazené k těmto účelům bylo na výše uvedené práce vynaloženo 52 610 943,15 Kč včetně DPH.

Poslední novela zákona 254/2001 Sb., o vodách (zákon č. 20/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchraném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) převádí povinnost řešení havarijních stavů na vodách do pravomoci jednotlivých krajů, které mají povinnost k tomuto účelu v rámci svého rozpočtu zřídit zvláštní účet ročně doplňovaný do výše 10 000 000 Kč.

Z tohoto důvodu byly výsledky těchto prací předány příslušným krajským úřadům.

(zpracoval odbor ekologických škod MŽP)

Řešená lokalita	Způsob řešení (rozpočtová položka 3732 5169 2000/73)	Vynaložené finanční prostředky (Kč)
Bernartice nad Odrou	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	594 753,30
Bernartice nad Odrou	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	59 577,00
Bor u Skutče	dlouhodobá - převzat sanační zásah od Okresního úřadu Chrudim	28 633 778,90
Bor u Skutče	oponent-supervize sanačních prací	338 357,30
Bukovany - skládka	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	443 075,00
Bukovany - skládka	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	49 875,00
Bzenec KOVO	dlouhodobá - převzat sanační zásah od Okresního úřadu Hodonín	6 174 577,50
Bzenec KOVO	oponent-supervize sanačních prací	194 950,00
Dětenice	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	400 228,50
Dětenice	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	51 200,00
Holostřevy obalovna	dlouhodobá - bezodkladná opatření	1 640 835,00
Holostřevy obalovna	oponent-supervize bezodkladných opatření	82 110,00
Chrudim Transporta	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	3 140 854,50
Chrudim Transporta	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	64 700,00
Kaceřov	okamžitá	33 086,60
Kouřim	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	1 806 410,80
Kouřim	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	105 546,00
Lipov Louka	dlouhodobá - monitoring (převzato od Okresního úřadu Hodonín)	35 880,00
Milevsko - býv. obalovna Strabag	oponent-supervize bezodkladných opatření	328 257,50
Milevsko - býv. obalovna Strabag	dlouhodobá - sanace havárie kanalizačního propustku	154 199,75
Milevsko - býv. obalovna Strabag	oponent-supervize sanace havárie kanalizačního propustku	49 875,00
Nový Rychnov - skládka	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	538 285,00
Nový Rychnov - skládka	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	46 725,00
Pátek	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	919 210,00
Pátek	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	60 000,00
Praha - Kbely, Letecké opravny	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	3 091 002,00
Praha - Kbely, Letecké opravny	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	49 980,00
Praha 1 (Na Františku)	okamžitá	56 010,00
Praha 7 - Trója	okamžitá	47 748,00
Praha 8 - Libeň	okamžitá	195 198,00
Praha 8 (Rohanský potok)	okamžitá	24 259,00
Rakovník - JÚ Rakovnického potoka	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	1 425 550,00
Rakovník - JÚ Rakovnického potoka	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	81 459,00
Smí, BOR, a.s.	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	49 938,00
Smí, BOR, a.s.	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	291 497,00
Studenec, k.ú. Oloví	dlouhodobá - průzkum znečištění, analýza rizik a oponentura realizovaných prací	76 388,00
Studenec, k.ú. Oloví	oponent-supervize - supervize a oponentura AR	19 950,00
Sulkov, Nýřany D5	okamžitá	83 685,00
Štítov	okamžitá	205 716,00
Vlašim	okamžitá	668 835,50
Zlechov a Boršice	okamžitá	297 380,00
Celkem		52 610 943,15
„okamžitě“ havárie celkem		1 611 918,10
dlouhodobé havárie celkem		50 999 025,05
* Milevsko - býv. obalovna Strabag	realizace bezodkladných opatření, dotace z MF dle UV č. 509/2002, rozpočtová položka 3732 5121 2000/73	6 498 754,09

Doprava a technologie k udržitelnému rozvoji

7. mezinárodní konference a výstava: Doprava a technologie k udržitelnému rozvoji, kterou pořádá karlovarská pobočka Společnosti pro trvale udržitelný život, se uskuteční v Karlových Varech ve dnech 15. – 17. září 2004. V průběhu konference proběhne seminář k zákonu o podpoře obnovitelných zdrojů energie (včetně přednášek o realizovaných projektech využití obnovitelných zdrojů energie v ČR a EU), dále seminář ke koncepci ekologické daňové reformy v ČR (s blokem přednášek o Realizovaných městských systémech ekologické dopravy v ČR a EU)

a seminář Zdroje financování ekologických technologií a projektů v ČR a EU. Poslední den proběhne panelová diskuse za účasti zástupců centrálních orgánů na téma Evropská Unie a udržitelný rozvoj v dopravě a energetice (obnovitelné zdroje energie) a Kontaktní setkání německých a českých podnikatelů v ekologických technologiích. Součástí akce bude i výstava ekologických technologií a dopravy. Zajímavostí bude prohlídka podzemí Vřídelní kolonády. Bližší informace najdete na www.stuz.cz.

Pla

Registry znečišťování – nástroje ochrany životního prostředí

Integrovaný registr znečišťování České republiky v mezinárodních souvislostech

Registr úniků a přenosů znečišťujících látek (*Pollutant Release and Transfer Register – PRTR*) je seznam nebo databáze úniků a přenosů potenciálně škodlivých látek z různých zdrojů. PRTR zahrnuje informace o emisích do ovzduší, vody a půdy stejně jako o přenosech odpadů ke zpracování nebo odstranění. Látky a jejich emise (přenosy) jsou uváděny jednotlivě a nikoli v celých skupinách. Emise (přenosy) látek jsou spojeny přímo s konkrétním zařízením. Parametrem, který dále zvyšuje významnost těchto registrů, je veřejná přístupnost dat.

Důvodů pro budování registrů znečišťování je mnoho. Státy potřebují relevantní a věrohodná data o znečištění životního prostředí k formulaci environmentálních politik (sledování znečištění, plnění mezinárodních závazků v oblasti znečištění, lokální politiky). Vysoce strukturované registry přinášejí zásadní prospěch veřejnosti, která získává jinak obtížně dostupné údaje. Veřejná kontrola působí na odpovědnější ekologické chování jednotlivých podniků. Průmyslovým a zemědělským zařízením slouží data z registru jako nástroj ekologického řízení (úspory látek, zavádění nových technologií), případně jako srovnávací kritérium.

Mezinárodní souvislosti

Tvorba registrů úniků a přenosů znečišťujících látek se stala předmětem mnoha mezinárodních dokumentů. Na konferenci v Riu de Janeiro v roce 1992 přijatá deklarace (Agenda 21) vyzývá jednotlivé země, aby snížily a omezily své úniky do životního prostředí a monitorovaly svůj pokrok v této oblasti. Zároveň se v deklaraci objevuje obhajoba nároku veřejnosti mít k dispozici informace o únicích (*right to know*). Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) zavedla PRTR v roce 1996 jako užitečný monitorovací nástroj a vhodnou pomůcku pro veřejné šíření emisních údajů. V roce 1996 přijala Evropská unie směrnici o IPPC, která požaduje ohlašování emisí a zdrojů, které je způsobují. Rozhodnutím Evropské komise byl v roce 2000 založen Evropský registr emisí znečišťujících látek (EPER). V Aarhuské úmluvě se všechny smluvní státy zavázaly veřejně šířit údaje o emisích a využívat PRTR jako nástroj ke sledování pokroku v environmentálních přístupech. Následně 36 států a Evropská unie podepsaly Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek. Protokol obsahuje již parametry, které by měly systémy PRTR splňovat.

Česká republika se vstupem do Evropské unie, ratifikací Aarhuské úmluvy a podpisem Protokolu PRTR zavázala plnit povinnosti, které z těchto mezinárodních závazků vyplývají. V roce 2003 byl proto přijat zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění a integrovaném registru znečišťování. Zákon má za cíl kromě implementace směrnice o integrované prevenci (96/61/EC) zřídit integrovaný registr znečišťování životního prostředí (dále jen **integrovaný registr znečišťování – IRZ**). Následující text charakterizuje postavení integrovaného registru znečišťování v kontextu Protokolu PRTR a EPER.

Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek

Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek (*Protocol PRTR*) byl přijat na mimořádném zasedání Evropské hospodářské komise OSN 21. května 2003 v Kyjevě a vychází z Aarhuské úmluvy. Protokol deklaruje důležitost registrů úniků a přenosů znečišťujících látek jako mechanismu pro zvyšování odpovědnosti podniků, omezování znečištění a podporu udržitelného rozvoje. Účelem registrů je přispět k posílení integrovaného přístupu v ochraně životního prostředí a k podpoře šetrnějšího chování.

Protokol stanoví stěžejní prvky systému registru, jeho formu, strukturu a údaje, které musí obsahovat. Schéma PRTR je založeno na následujících parametrech:

- povinné a periodické ohlašování
- roční ohlašovací cyklus
- hlášení o znečištění vody, ovzduší a půdy (*multi-media approach*)
- sledování polutantů (*pollutant-specific approach*) nebo kategorií odpadů (*waste-specific approach*) v přenosech (*odpady a odpadní vody*)
- hlášení za jednotlivá zařízení.

Registr podle Protokolu má obsahovat informace minimálně o 86 znečišťujících látkách (seznam tvoří přílohu k Protokolu), smluvní strany nicméně mohou vytvářet rozsáhlejší databáze. Jedná se o látky s významnými vlivy na životní prostředí a lidské zdraví, jako např. skleníkové plyny, látky způsobující kyselý déšť, těžké kovy, rakovinotvorné látky. Pro každou látku jsou stanoveny hmotnostní prahy. Při vytváření registru musí být brána v úvahu možnost jeho rozšiřování v čase.

Nezbytným rysem registru je veřejná přístupnost (bezplatná) a možnost veřejné kontroly. Data o znečištění v registru musí být dostupná v koherentní, strukturované (podle zařízení, polohy, činnosti, vlastníka, znečišťující látky, složek atd.) a uživatelsky přátelské (*user friendly*) podobě. Protokolem je požadováno zajištění účasti veřejnosti i při vývoji národního registru, veřejnost může předkládat jakékoli připomínky, informace, analýzy nebo stanoviska.

Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek vstoupí v platnost pro smluvní strany devadesát dnů po datu uložení šestnácté listiny o ratifikaci, přijetí nebo přistoupení. Je ovšem otevřen k přistoupení i dalším státům a organizacím regionální hospodářské integrace.

Evropský registr emisí znečišťujících látek (European Pollutant Emission Register – EPER)

Evropský registr emisí znečišťujících látek byl založen v roce 2000 rozhodnutím Evropské komise (2000/479/EC). Rozhodnutí navazuje na čl. 15 odstavce 3 Směrnice o integrované prevenci (1996/61/EC), který požaduje, aby členské státy registrovaly, evidovaly a předávaly údaje o hlavních základních emisích a odpovědných zdrojích. Členské státy EU mají povinnost vést národní registry emisí z průmyslových zdrojů a podávat informace o emisích z těchto zařízení Evropské komisi. Získaná data jsou přístupná pro veřejnost v registru EPER na internetu.

Evropská komise a Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) zahájily provoz EPER dne 23. února 2003. Rok 2003 byl zároveň prvním rokem, kdy mělo dojít k ohlášení dat od jednotlivých států do registru. V červnu 2003 tak byly ohlašovány údaje za rok 2001 (případně 2000 nebo 2002). Druhé ohlášení za rok 2004 proběhne v roce 2006. Cyklus ohlašování do EPER je tedy tříletý. Po kontrole a vyhodnocení zkušeností je ovšem plánován přechod na roční periodicitu podávání zpráv (pravděpodobně od roku 2008) vzhledem k tomu, aby zveřejňované informace nepostrádaly aktuálnost a byly v krátké době dostupné veřejnosti.

Členské státy mají podle Rozhodnutí evidovat emise znečišťujících látek do ovzduší a do vody, u nichž byly překročeny ohlašovací prahy (*thresholds*). V EPER se sledují emise 50 polutantů. Ačkoli se rozlišuje mezi látkami unikajícími do ovzduší a do vody, je důležité zajistit konzistentnost mezi oběma médii. Řada znečišťujících látek – zejména těžké kovy a některé organické látky – se proto objevuje u ovzduší i vody (37 látek se týká ovzduší a 26 látek se týká vody). Účelem aplikace mezních hodnot je snaha zabránit tomu, aby byly průmyslové podniky nuceny ohlašovat nevýznamné emise. Mezní hodnoty jsou stanoveny pouze pro účely vykazování: je nutno vykázat veškeré emise každé znečišťující látky z podniku, které přesahují mezní hodnotu.

Do EPER neohlašují všechny průmyslové podniky. EPER pokrývá ty činnosti, které jsou specifikovány v příloze Směrnice o IPPC. Příloha je identická s přílohou v rozhodnutí o EPER. Ohlašovací povinnost tak mají pouze provozovatelé IPPC zařízení. V současnosti jsou v registru informace přibližně o 10 000 podnicích. Ohlašovaná data je jen v minimální míře možné označit za neveřejná (utajovaná).

V souvislosti se zavedením EPER je možné identifikovat tři směry jeho využití:

- zvýšit povědomí o znečišťování životního prostředí a porovnat emise podle jednotlivých podniků nebo průmyslových odvětví. Zpřístupnění údajů na internetu zvýší možnost veřejného využití údajů z EPER pro nevládní organizace a výzkumné organizace nebo zainteresované občany (**veřejné využití**).
- stimulovat průmyslové podniky k zlepšení environmentálního chování a inovaci průmyslových procesů. Opatření přijatá průmyslovými podniky povedou ke snížení emisí, které bude možno sledovat a prokázat v registru EPER (**využití průmyslovými podniky**).

- zhodnotit pokrok dosažený při plnění environmentálních cílů stanovených v národních nebo mezinárodních dohodách; EPER umožní Komisi určit základní emise a průmyslové zdroje, posoudit údaje vykazované členskými státy s ohledem na některé mezinárodní dohody a pravidelně publikovat dosažené výsledky (**využití orgány státní správy**).

Evropská komise předpokládá neustálý vývoj Evropského registru. Po rozšíření EU dojde k navýšení států, které budou pravidelně hlásit údaje, na 25. Prvním rokem, kdy se budou podávat zprávy v rozšířené sestavě států, bude rok 2006. Komise rovněž ve spolupráci s Evropskou agenturou životního prostředí (EEA) pokračuje ve zlepšování fungování webové stránky EPER. Nesporným posunem dopředu bude přístupnost stránky ve všech oficiálních jazycích EU a propojení na další evropské databáze.

Zcela zásadní význam pro koncept EPER mělo připojení podpisu EU k Protokolu o registrech uniků a přenosů znečišťujících látek (systémy PRTR – viz níže). EPER se tak postupně přemění na Evropský PRTR (E-PRTR), což znamená, že bude rozšířen počet sledovaných látek, budou sledovány i tzv. přenosy (*off-site transfers*) a emise do půdy. Prvním rokem, za který se budou sbírat data v rozšířeném formátu, bude rok 2007. V současné době se tvoří návrh nařízení Evropské komise, kterým se E-PRTR zřídí.

Integrovaný registr znečišťování životního prostředí (IRZ)

Integrovaný registr znečišťování zakládá zákon č. 76/2002 Sb. (Hlava III tohoto zákona), o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci). Legislativním aktem, který problematiku integrovaného registru znečišťování upravuje, je nařízení vlády č. 368/2003 Sb. o integrovaném registru znečišťování.

Zákon o integrované prevenci definuje základní pojmy (integrovaný registr znečišťování životního prostředí, uživatel registrované látky), zřizuje IRZ, vymezuje ohlašovací povinnosti a ukládá vést evidenci údajů nezbytných pro splnění ohlašovací povinnosti. Zákon se zaměřuje i na způsob zveřejňování údajů z IRZ.

Nařízení vlády č. 368/2003 Sb. o integrovaném registru znečišťování stanovuje: seznam ohlašovaných látek a jejich hmotnostní prahy, způsob zjišťování a vyhodnocování ohlašovaných látek, způsob a formu ohlašování do registru, některá opatření k zajištění jednoty informačního systému v oblasti životního prostředí.

Integrovaný registr znečišťování IRZ bude koncipován jako veřejně přístupný informační systém veřejné správy. Z technicko-organizačního hlediska je IRZ připravován jako součást Jednotného informačního systému o životním prostředí (JISŽP). Data z IRZ budou sloužit ke splnění povinnosti České republiky jako členského státu Evropské unie ohlašovat údaje o znečištění do EPER a následně do E-PRTR. Pro sféru povinných osob má fungování integrovaného registru znečišťování rovněž značné přínosy. Vede zejména k hledání úspor ve výrobcích, případně k nahrazování některých látek méně škodlivými.

Vzhledem k zavádění úspornějších technologií může vést i ke zvyšování konkurenceschopnosti. V neposlední řadě je díky ustanovením zákona o integrované prevenci možné dosáhnout snížení administrativní zátěže ohlašovatelů a zefektivnění toku ohlašovaných dat mezi ohlašovatelem a subjekty státní správy.

Uživatel registrované látky a ohlašované látky

IRZ bude obsahovat hlášení od tzv. uživatelů registrované látky. Uživatelem registrované látky je podle zákona o integrované prevenci provozovatel zařízení, jakož i jiná právnická osoba nebo fyzická osoba, která provozuje technickou nebo technologickou jednotku, v níž je zpracovávána nebo produkována látka evidovaná v integrovaném registru znečišťování. Ohlašovací povinnost do IRZ bude tedy muset splnit každý, z jehož zařízení jsou vypouštěny do vody, ovzduší, půdy či ve formě přenosů (odpadní vody a odpady) některé z látek uvedených v nařízení vlády č. 368/2003 Sb. (příloha č. 1 a č. 2). V případě překročení stanovených prahů je uživatel registrované látky povinen ohlašovat registrované látky do IRZ. Od roku 2004 až do roku, ve kterém vstoupí v platnost a stane se pro Českou republiku závazným Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek (PRTR), bude ohlašováno celkem **72 látek**. Od roku následujícího po roce vstupu Protokolu o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek v platnost se počet ohlašovaných látek zvýší a dosáhne celkem **88 látek**. První povinnost oznámit údaje do IRZ za rok 2004 budou mít uživatelé registrované látky k **15. únoru 2005**.

Ohlašování do IRZ – forma a způsob ohlašování

Uživatel registrované látky ohlašuje požadované údaje v elektronické podobě Ministerstvu životního prostředí. Zavedení integrovaného registru znečišťování se dotkne i některých dalších ohlašovacích povinností uživatele registrované látky. Uživatel registrované látky bude ohlašovat současně s údaji do integrovaného registru znečišťování i další údaje z evidencí v oblasti životního prostředí. Toto ohlášení proběhne elektronicky na jedno místo (centrální ohlašování). Dojde tak k výraznému zjednodušení celého procesu a ke snížení zátěže ohlašovatelů.

Změna toku dat bude mít nepochybně vliv i na činnost subjektů státní správy, které jsou v současné době zapojeny do procesu sledování znečištění v jednotlivých složkách životního prostředí. Tyto subjekty budou dostávat stejná data jako doposud, ovšem již nikoli přímo od povinných subjektů (v případě, že hlásí do IRZ), ale elektronicky z centrální ohlašovny.

Přínosy IRZ

Integrovaný registr znečišťování naplňuje požadavky Evropského registru emisí znečišťujících látek (EPER) podle Rozhodnutí 479/2000 ES, které musí členské státy EU plnit, a zároveň je v souladu s požadavky Protokolu o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek (PRTR). Česká republika se tak řadí mezi environmentálně vyspělé země, které vytvářejí nástroje k efektivní ochraně životního prostředí. Integrovaný registr znečišťování bude poskytovat široké odborné i laické veřejnosti rozsáhlé informace o emi-

sích a přenosech ohlašovaných látek. Data v IRZ budou zcela jasně spojena s konkrétním podnikem a vypouštěnou látkou, což naznačuje další široké možnosti využití tohoto nového registru.

Přínosem pro uživatele registrované látky bude zejména skutečnost, že ohlašovací systém jim usnadní plnění ohlašovacích povinností. Zavedením Integrovaného registru znečišťování v České republice by měl být vytvořen takový stav, kdy ohlašovací povinnosti mohou povinné subjekty plnit efektivně, jednoduše a transparentně.

Důležité dokumenty o registrech znečišťování

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci).

Nařízení vlády č. 368/2003 Sb., o integrovaném registru znečišťování

Rozhodnutí Evropské komise o Evropském registru emisí znečišťujících látek (2000/479/EC)
Směrnice Evropské rady (1996/61/EC) o IPPC
Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek

Internetové zdroje

Evropský registr emisí znečišťujících látek

<http://www.eper.cec.eu.int/>;

<http://europa.eu.int/comm/environment/ippc/eper/index.htm>

Rozhodnutí Evropské komise o EPER

http://eper.cec.eu.int/eper/documents/commission_17072000.pdf

Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek (Protokol PRTR)

<http://www.unece.org/env/pp/prtr.htm>

Aarhuská úmluva

<http://www.unece.org/env/pp/treatytext.htm>

Agenda 21

<http://www.un.org/esa/sustdev/documents/agenda21/index.htm>

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

http://www.oecd.org/departement/0,2688,en_2649_34411_1_1_1_1_1,00.html

Vybrané národní registry

Německo – <http://www.prtr.de>, <http://www.eper.de>

Austrálie – <http://www.npi.gov.au>

Kanada – <http://www.ec.gc.ca/pdb/npri>

Mexiko – <http://www.ine.gob.mx/dggia/net/>

Velká Británie – <http://www.environment-agency.gov.uk/business/444255/446867/255244/>

Spojené státy – <http://www.epa.gov/tri/>

Skotsko – <http://www.sepa.org.uk/spi/>

Norsko – <http://www.sft.no/bmi>

Japonsko – <http://www.prtr.nite.go.jp/index-e.html>;

<http://www.prtr-net.jp/>

Švédsko – <http://www.naturvardsverket.se/prtr/>

Španělsko – <http://www.eper-es.com/>

Rakousko – <http://www.umweltbundesamt.at/eper.html>

Severoamerický PRTR – http://www.cec.org/programs_projects/pollutants_health/

*Ing. Jan Maršák,
odbor posuzování vlivů na životní prostředí
a IPCC MŽP*

Školy v Královéhradeckém kraji mění život svých obcí

Díky iniciativě žáků škol, učitelů a rodičů v deseti obcích Královéhradeckého kraje vzniknou nově upravená veřejná prostranství, budou opraveny památky a budou vysazeny desítky stromů.

Mezinárodní česko-polská grantová komise rozhodla na svém zasedání ve Walbrzychu o podpoře 10 českých a 27 polských projektů v projektu Nadace Partnerství **Škola pro udržitelný život**. Celková částka rozdělená na přímou podporu projektů dosáhla 31 000 EUR, tj. téměř 1 milion korun. Královéhradecký kraj jako první v republice získal podporu z mezinárodního (britsko-polsko-českého) projektu ekologické výchovy – z 29 přihlášených středních i základních škol bylo vybráno deset, které získají celkem 390 000 Kč.

Posláním programu Škola pro udržitelný život je zlepšení stavu životního prostředí a zapojení školy do života obce. Projekty jsou realizovány v Polsku a České republice, přičemž u nás jsou projekty pilotně realizovány v Královéhradeckém kraji. „Královéhradecký kraj byl vybrán nejen pro příhraniční polohu s Polskem a snadné kontakty organizátorů i škol uskutečňujících projekty, ale zejména proto, že Středisko ekologické výchovy a etiky SEVER Horní Maršov již v předchozích letech obdobný projekt realizovalo a má potřebné zkušenosti,“ vysvětlil Michal Veselý z Nadace Partnerství, která program organizuje. V příštím roce se podle něho počítá s rozšířením programu i do dalších regionů.

Projekty vytvářejí přímo žáci škol společně se svými učiteli, rodiči a dalšími aktivními lidmi a organizacemi v místě, kde je projekt realizován. Hlavními podmínkami při posuzování projektů byla viditelná změna prostředí na veřejně přístupném místě, dokumentovatelná fotografie „před a po akci“, jasné a měřitelné přínosy pro místní komunitu, výběr a realizace projektu na základě vzájemné konzultace a dohody mezi zapojenými žáky a učiteli, aktivní zapojení nejen školy, ale i dalších partnerů – zejména obce, místních sdružení a iniciativ, podniků, kulturních institucí, orgánů ochrany přírody a aktivních občanů do přípravy a realizace projektu a konkrétní přínos pro výuku ve škole. Upřednostňovány byly také projekty škol, které mají zájem spolupracovat se

školami v Polsku a vyměňovat si s nimi praktické zkušenosti z realizace projektů a aktivního zavádění praktické ekologické výchovy na školách.

V mezinárodní grantové komisi zastupovali českou stranu pracovníci Nadace Partnerství, Střediska ekologické výchovy a etiky SEVER a Královéhradeckého kraje, mezi polskými členy komise byli zástupci nadace Partnerstwo dla Środowiska, nadace Zel-jona Akcja, zástupci úřadů měst Walbrzych, Kamienna Góra a Legnica a zástupci firmy Toyota z Walbrzychu.

K podpořeným projektům v České republice patří například projekt Gymnázia a Střední odborné školy v Úpici, která bude realizovat naučnou stezku „Naši rodáci“, projekt základní školy Machov, jejíž žáci budou realizovat projekt „Ať

žije naše náměstí!“ (chtějí sázet květiny a s pomocí rodičů také instalovat lavičky a prolézačky) nebo projekt základní školy Strž u Dvora Králové, která bude společně s Domovem Sv. Josefa opravovat zchátralou zámeckou zahradu a budovat v ní naučnou stezku.

Program v České republice realizuje Nadace Partnerství a Středisko ekologické výchovy a etiky SEVER.

Na mezinárodní úrovni je projekt realizován ve spolupráci s organizací Groundworks z Velké Británie a Fundacija Partnerstwo dla Środowiska z Polska. Program finančně podpořil Fond sociální odpovědnosti firmy Toyota Motor Europe.

(tisková zpráva Nadace Partnerství a Střediska ekologické výchovy SEVER)

Nadace Partnerství je společně s pěti sesterskými nadacemi v Bulharsku, Maďarsku, Polsku, Rumunsku a na Slovensku součástí konsorcia Environmental Partnership. Byla založena v roce 1991 skupinou převážně amerických nadačních dárců zastoupených German Marshall Fund of the United States. Nadace Partnerství se postupně vypracovala v největší soukromý zdroj finanční podpory ekologických projektů obcí a nevládních neziskových organizací v ČR. Od svého vzniku v roce 1991 do konce roku 2003 podpořila formou nadačních příspěvků ve výši přes 100 milionů korun už na 1500 projektů nevládních neziskových organizací a obecních úřadů. Nadace je příjemcem příspěvku do nadačního jmění z Nadačního investičního fondu. V roce 2003 se Nadace Partnerství sloučila s Nadačním fondem Josefa a Petry Vavrouškových.

Středisko ekologické výchovy a etiky SEVER je nevládní nezisková organizace zaměřená na výchovu k trvale udržitelnému způsobu života, resp. na ekologickou výchovu. Má pracoviště v Krkonoších (v Horním Maršově), v Hradci Králové a v Litoměřicích. Jednotlivé projekty jsou určeny žákům a studentům, učitelům i široké veřejnosti a probíhají od místní přes krajskou po celorepublikovou úroveň. Nabízí např. ekologické výukové programy pro žáky škol z celé České republiky, školní ekologické projekty, semináře pro učitele, konzultace, stáže, pomůcky a literaturu. Pro veřejnost organizuje osvětové a kulturní akce a poskytuje poradenství a pomoc při řešení problémů životního prostředí. Různých typů vzdělávacích a osvětových akcí se v r. 2003 zúčastnilo asi 12 000 účastníků, za posledních 5 let to pak bylo na 50 000 účastníků.

Více informací na www.sever.ecn.cz

a na www.nadacepartnerstvi.cz.

Kontakt:

Michal Veselý, Nadace Partnerství, program Strom života, tel. 542 422 761, michal.vesely@ecn.cz

Petra Bouchnerová, Středisko ekologické výchovy a etiky SEVER, Kavčí plácek 121, 500 02 Hradec Králové. tel.: 495 580 319, e-mail: sever-hk@seznam.cz

Úspěch českých tvůrců na Slovensku

Na letošním 10. mezinárodním festivalu filmů, televizních programů a videoprogramů s tematikou ochrany a tvorby životního prostředí **Envirofilm**, který se konal od 4. do 8. května ve slovenských městech Banská Bystrica, Zvolen a Banská Štiavnica, **získal hlavní cenu snímek režiséra Tomáše Škrdlanta „Myšlení vody“**.

Steve Lichtag získal na festivalu Envirofilm dvě ocenění

Steve Lichtag při natáčení svého filmu

„Vítězný film upozorňuje na závažný problém vody, který se v příštích letech bude dotýkat všech obyvatel zeměkoule,“ řekl na tiskové konferenci jeden z členů sedmičlenné mezinárodní poroty, český režisér Otakar Skalski. Film označil jako filozofický dokument, který skloňuje slovo voda ve všech pádech. Film, který vznikl v uplynulém roce, byl uveden letos v lednu také v České televizi.

Dvakrát byl oceněn další český film **„Tanec modrých andělů“** režiséra **Steva L. Lichtaga**, který obdržel **Cenu dětského diváka a Cenu Ministerstva životního prostředí a vody Maďarské republiky**. Snímek měl na Slovensku současně světovou premiéru.

Na obou oceněných českých filmech se podílelo Ministerstvo životního prostředí.

Další ceny získaly filmy z Německa, Maďarska, Španělska, Slovenska, Polska, Irska a Rakouska.

Na festival se letos přihlásilo rekordních 108 filmů z 20 zemí světa. Porota nakonec do soutěže vybrala 30 snímků.

Slovenský festival Envirofilm je stejně jako český Ekofilm členem mezinárodní organizace světových festivalů o životním prostředí ECOMove International. V Banské Bystrici se uskutečnilo zasedání festivalů a kromě českého a slovenského delegáta se zúčastnili ještě zástupci z Japonska, Ruska, Portugalska a Německa.

**Jitka Radová a ČTK
Foto Jitka Radová a archiv**

Hlavní cenu Envirofilmu získal režisér Tomáš Škrdlant

Cenu Tomáši Škrdlantovi předal ředitel Envirofilmu Tomáš Dömény.